

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

Stichting Holland Festival

Piet Heinkade 5, 1019 BR Amsterdam, tel 020 – 788 21 00
info@hollandfestival.nl, www.hollandfestival.nl

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

INHOUD

1. Holland Festival 2013	4
2. Communicatie & marketing	8
3. Development	11
4. Bestuur	13
5. Organisatie	17
6. Jaarrekening	19

BIJLAGEN

- Coproductie/samenwerking
- Totaalprogramma Holland Festival 2013
- Overzicht medewerkers
- Nevenfuncties bestuur, directie/staf
- Donateurs
- Sponsors, fondsen, instellingen & partners

When the mountain changed its clothing van Heiner Goebbels

Sunken Garden van Michel van der Aa en David Mitchell

1. HOLLAND FESTIVAL 2013

Voor de 66e keer stond Amsterdam tijdens de maand juni in het teken van het Holland Festival. Op het Westergasfabriekterrein, voor Koninklijk Theater Carré, in de foyers van de Stadsschouwburg en het Muziekgebouw aan 't IJ, en ook op exotischer plaatsen als de passage onder het Rijksmuseum: het festivalgevoel begon vaak al buiten de zalen, werd eenmaal binnen artistiek gevoed, en inspireerde na afloop nog menig nagesprek.

Opera en muziektheater vormden dit jaar het zwaartepunt in de programmering. Voor de opening haalde het festival een operaproductie van het fameuze Teatro alla Scala uit Milaan naar de Gashouder: *Quartett* van Luca Francesconi, in een oogstrelende enscenering van La Fura dels Baus. Michel van der Aa presenteerde zijn vernieuwende 3D-filmopera *Sunken Garden*. Jan Fabre gaf met *Tragedy of a Friendship* in het Wagnerjaar 2013 zijn eigenzinnige visie op Wagner. Bij De Nederlandse Opera regisseerde David Alden Wagners *Die Meistersinger von Nürnberg*. Peter Sellars regisseerde onder anderen de Malinese zangeres Rokia Traoré in *Desdemona*. De schrijfster Toni Morrison zoekt in de tekst naar een antwoord op racisme, oorlog en onderdrukking in Shakespeare's *Othello*. Festivaldirecteur Pierre Audi regisseerde een double-bill met werk van Rob Zuidam, *Troparion & Suster Bertken*. *Troparion* was een wereldpremière, en beide werken waren nog niet eerder geënceneerd. Ook het slot van het festival was muziektheatraal: in *When the mountain changed its clothing* verkende regisseur en componist Heiner Goebbels met het beroemde Sloveense meisjeskoor Vocal Theatre Carmina Slovenica het dreigende niemandsland van de puberteit.

In de theaterprogrammering werden onbekende verken verkend. De Australische regisseur/auteur Simon Stone maakte met *The Wild Duck* zijn Nederlandse debuut. Het leverde hem een uitnodiging op voor een gastregie bij Toneelgroep Amsterdam in het seizoen 2014-2015. Uit Congo kwam de getalenteerde Dieudonné Niangouna, wiens *Sbéda* in de Stadsschouwburg in wereldpremière ging. Het was een licht mystieke, zeer rijke en grootschalige voorstelling die een heftige, voor sommigen té heftige, introductie op zijn werk vormde.

De onstuitbare aanwas van werk in Zuid-Amerika werd weerspiegeld in drie voorstellingen uit Argentinië en Chili. Daartegenover stonden oude bekenden

In het midden regisseur Luca Francesconi van *Quartett*

met soms spraakmakend repertoire: Jan Lauwers met *Marktplaats 76*, het Russische Theatre of Nations met *Circo Ambulante* en het Berliner Ensemble met de weergaloze Martin Wuttke in *Der aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui*.

De kijker zag in de dansprogrammering drie zeer uiteenlopende visies op streetdance. Het conceptuele werk van Bruno Beltrão uit Brazilië was voor het eerst in het festival te zien, Abou Lagraa was terug met streetdancers uit Algerije en de klassiek geschoolde Benjamin Millepied toonde op video zijn samenwerking met hiphopper Lil Buck in een programma waarin het oudste werk (van Merce Cunningham) overigens de meeste ophef veroorzaakte. Een buitengewone samenwerking van choreografe Nicole Beutler en pianiste Tomoko Mukaiyama leverde het intrigerende *SHIROKURO* op, met een centrale rol voor de radicale muziek van de Russische componiste Galina Oestvol'skaja. Koninklijk Theater Carré werd in het virtuoze *Hans was Heiri* door het Zwitserse duo Zimmermann & de Perrot op zijn kop gezet met een unieke mix van dans, live muziek en nouveau cirque.

Een opvallend tweeluik werd gewijd aan videokunstenaar, componist en muzikant Christian

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

Marclay. Zelf trad hij op met de 'videoscore' *Everyday*, een partituur gemonteerd uit honderden filmfragmenten. In Eye was een programma te zien en horen met ander werk van Marclay, waaronder *The Bell and The Glass* en *Screen Play*. Muziek en beeld gingen ook hand in hand in twee 'New Yorkse' producties: een vertoning met live muziek van de klassieke filmmusical *West Side Story*, uitgevoerd door het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Wayne Marshall, en *Brooklyn Babylon*, een voorstelling met animaties, live painting en baanbrekende bigbandmuziek door Darcy James Argue's Secret Society.

Een ambitieuze muzikale onderneming was de marathontuitering van James Dillons instrumentale cyclus *Nine Rivers*, waarvoor Askō|Schönberg, Cappella Amsterdam en Slagwerk Den Haag samenwerkten met dirigent en meesterpercussionist Steven Schick. Gitaarheld Lee Ranaldo (Sonic Youth) maakte zijn opwachting samen met de jonge honden van het Berlijnse Solistenensemble Kaleidoskop. De inmiddels wegbezuinigde Radio Kamer Filharmonie speelde tijdens één van zijn laatste concerten de sterren van de hemel in onder andere een nieuw vioolconcert van Pascal Dusapin en een wereldpremière van een compositie van Matijs de Roo. Ronduit feestelijk ging het er aan toe bij de Algerijnse heren op leeftijd van het orkest *El Gusto*, na jaren weer bijeengebracht voor het spelen van oude chaabi-muziek, die voor hen een levenselixer leek te zijn.

HOOGTEPUNTEN EN PUBLIEKSFAVORIETEN

Zoals altijd had elke festivalbezoeker zijn eigen favorieten in het programma. De 'officiële' verkiezing tot VPRO-publieksfavoriet werd echter overtuigend gewonnen door *The Wild Duck* van Simon Stone. Ook de drie voorstellingen met Zuid-Amerikaans theater stonden hoog in de VPRO-top 10. Opvallend goed werd ook de 'levende tentoonstelling' *Exhibit B* van Brett Bailey gewaardeerd, een aanklacht tegen kolonialisme en racisme. Best gewaardeerde dansvoorstelling was *El Djoudour* van Abou Lagraa, en opera en muziektheater zijn in de top-10 vertegenwoordigd met de openingsvoorstelling *Quartett* van Luca Francesconi, Heiner Goebbels' *When the mountain changed its clothing* en *Troparion* & *Suster Bertken* van Rob Zuidam.

COPRODUCTIES

Door als coproductent en (mede)opdrachtgever op te treden maakt het Holland Festival in samenwerking

Meesters van de chaabi in *El Gusto*

met andere, meestal internationale instellingen het creëren van nieuw en bijzonder werk mede mogelijk. Hiermee neemt het festival gecalculeerd artistiek risico: de makers hebben zich weliswaar bewezen, maar van tevoren is nog niet bekend hoe het nieuwe werk zal uitpakken.

Compositieopdrachten waren er dit jaar voor Pascal Dusapin (*Aufgang*, in samenwerking met Westdeutscher Rundfunk en Orchestre de la Suisse Romande), Lee Ranaldo (*Hurricane Transcriptions*, in samenwerking met Stargaze en Sydney Festival), Matijs de Roo (*Tutti*) en Rob Zuidam (*Troparion*, in samenwerking met Delft Chamber Music Festival).

Het Holland Festival coproduceerde nieuwe voorstellingen van Michel van der Aa (*Sunken Garden*), Jan Fabre (*Tragedy of a Friendship*), Heiner Goebbels (*When the mountain changed its clothing*), Dieudonné Niangouna (*Shéda*), Mariano Pensotti (*Cineastas*), Jan Lauwers (*Marktplaats 76*), Gisèle Vienne (*The Pyre*), Tomoko Mukaiyama, Nicole Beutler en Jean Kalman (*SHIROKURO*), Abou Lagraa (*El Djoudour*) en Bruno Beltrão (*CRACKZ (Dança Morta)*). Een uitgebreid overzicht inclusief coproductenten is opgenomen in de bijlagen.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

INTRODUCTIES

Zoals elk jaar maakten verschillende artiesten tijdens het festival voor het eerst hun opwachting in Nederland. Dit jaar waren dat de Australische regisseur Simon Stone, de Franse choreografe en regisseuse Gisèle Vienne, de Argentijnse regisseur Mariano Pensotti, het Chileense gezelschap La Re-sentida, het Amerikaanse L.A. Dance Project, de Braziliaanse choreograaf Bruno Beltrão en de Congolesse regisseur Dieudonné Niangouna.

Muzikale primeurs waren het optreden van het Algerijnse seniorenorkest *El Gusto* en de vooruitstrevende Ierse folkband *The Gloaming*. Mahlerliefhebbers konden voor het eerst in Nederland hun hart ophalen bij de Tirolse 'musicabanda' *Franui*, die Mahlers bekende liederen een fascinerende metamorfose liet ondergaan.

SAMENWERKING IN DE STAD

Voor een aantal bijzondere projecten werd weer samenwerking gezocht met de grote culturele instellingen in Amsterdam. De Nederlandse Opera presenteerde in Het Muziektheater Amsterdam Wagners opera *Die Meistersinger von Nürnberg*, die door het festival op groot scherm in het Oosterpark werd vertoond. In samenwerking met Eye en November Music (Den Bosch) werd *The Bell and The Glass*, een voorstelling met werk van Christian Marclay, gepresenteerd. In samenwerking met het Stedelijk Museum werd aldaar de performance *The Inquisitive Musician* van Cindy Bernard uitgevoerd. Aan de overkant van het Museumplein werd wellicht een nieuwe traditie geboren: de gratis toegankelijke lunchconcerten, dit jaar door studenten van de master Muziektheater (T.I.M.E.) van het Koninklijk Conservatorium uit Den Haag, vonden plaats in de passage van het Rijksmuseum.

Een aantal instellingen presenteerde zelfstandig werk in het kader van het festival: Toneelgroep Amsterdam bracht Tsjechovs *De Meeuw* in een regie van Thomas Ostermeier, het Koninklijk Concertgebouworkest gaf een concert met dirigent/componist Heinz Holliger en Het Nationale Ballet toonde een programma met wereldpremières van Shen Wei en David Dawson. Voor de Fuel-programmering werd samengewerkt met Eye, Boekhandel Van Rossum, DoubleTree by Hilton, Universiteit van Amsterdam, Café Brecht en acteursgroep Wunderbaum.

Opera in het park: *Die Meistersinger von Nürnberg* in het Oosterpark

GRATIS EVENEMENTEN

Traditiegetrouw organiseerde het festival een aantal laagdrempelige, gratis toegankelijke activiteiten. In de passage van het Rijksmuseum vonden op drie donderdagmiddagen theatrale lunchconcerten plaats door studenten van het Koninklijk Conservatorium, Den Haag. In de SkyLounge van festivalhotel DoubleTree by Hilton werden op drie zaterdagavonden late night-concerten door festivalkunstenaars gepresenteerd, en in het Oosterpark bezochten duizenden mensen de streaming van de opera *Die Meistersinger von Nürnberg* vanuit Het Muziektheater Amsterdam.

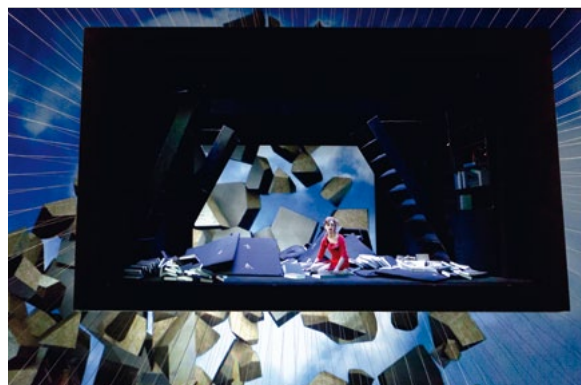
Met acteursgroep Wunderbaum werd een seminar opgezet in Villa in Slotervaart. Een thema dat veel festivalvoorstellingen verbond, 'samenleven', sloot naadloos aan bij hun project *The New Forest*. In Café Brecht, een externe huiskamer voor liefhebbers van de Duitse cultuur, organiseerde het festival twee Duitstalige publieksgesprekken: met Zimmermann & de Perrot naar aanleiding van *Hans was Heiri*, en met coregisseuse Stephan Suschke en dramaturg Hermann Wündrig van het Berliner Ensemble naar aanleiding van *Der aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui*.

EDUCATIE EN PARTICIPATIE

In 2013 werd herdacht dat de slavernij 150 jaar geleden werd afgeschaft. Dat was voor het Holland Festival een reden om *Exhibit B* van Brett Bailey te programmeren met een lokale cast en hem te vragen een nieuw tableau toe te voegen over de Nederlandse slavernij-geschiedenis. Ook was het programma bij uitstek geschikt om educatieve projecten aan te koppelen. Al in november 2012 startten twee vierdejaarsstudenten van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK), Anne Stoop en Ilrith Kensenhuis, op het Nova College in Amsterdam West met een groep leerlingen tussen de 14 en 19 jaar, die net in Nederland woonde met het project *Een beetje geschiedenis*. Dit project besteedde zowel aandacht aan de slavernij-geschiedenis als aan migratie, waarmee werd aangesloten op de belevingswereld van de leerlingen. Het project werd afgesloten met een binnenschoolse presentatie, die zo succesvol was dat er een tweede versie kwam die in juni in het MC Theater werd gepresenteerd in het kader van een makers-driedaagse van de AHK. Alle leerlingen en begeleiders bezochten in juni gezamenlijk *Exhibit B*. Mede voor dit project werd Ilrith Kensenhuis bekroond met de ECHO-Award HBO 2013. Daardoor kon zij in augustus 2013 een zomercursus volgen aan de University of California (UCLA).

Voor een tweede project in het kader van *Exhibit B* stelden twee studenten van de masteropleiding Kunsteducatie van de AHK voor dak- en thuislozen in Amsterdam samen te brengen met leerlingen van de Jeugdtheaterschool Zuidoost en hen op locatie in Amsterdam Zuidoost een voorstelling te laten maken, die de titel *Blacklight* meekreeg. Dit ambitieuze project kwam helaas nogal moeizaam van de grond. Het bleek niet eenvoudig de leerlingen een heel seizoen aan het project verbonden te houden, en ook niet alle dak- en thuislozen waren geïnteresseerd in een theaterproject. Ook bleken de masterstudenten minder ervaren op productioneel gebied, waardoor er te laat over de locatie werd nagedacht. Uiteindelijk sloot het project af met twee presentaties in het Bijlmer Parktheater voor een publiek van betrokkenen. Aan *Een beetje geschiedenis* deden 14 leerlingen van het Nova College mee, aan *Blacklight* werkten 8 leerlingen van de Jeugdtheaterschool Zuidoost en 5 daklozen van de Regenbooggroep mee.

Tijdens *Rhythm is it*, een muziektheaterdriedaagse georganiseerd met de Universiteit van Amsterdam, vond een seminar rondom *The Pyre* van Gisèle Vienne plaats. Twintig studenten uit Groot-Brittannië en

Quartett van Luca Francesconi, Teatro alla Scala

Hans was Heiri van Zimmermann & de Perrot

Duitsland deden verslag van hun intense kijkervaring. Een aantal festivalartiesten nam eerder tijdens het festival deel aan een openbaar debat getiteld *Is muziektheater de kunstvorm van de 21e eeuw?*

Tijdens iedere festivaleditie vinden er openbare én besloten workshops en masterclasses plaats. Dit jaar zette Abou Lagraa in uitgebreide vorm zijn kennis-making met Solid Ground Movement voort, die al was ingezet tijdens het festival van 2011. Brian Elstak en Alida Dors van deze hiphopschool zouden Lagraa nu het liefst een choreografieopdracht willen geven. De balletmeester van L.A. Dance Project gaf een week lang de dagelijkse training bij de Henny Jurriëns Stichting. Gaël Santisteva van Zimmermann & de Perrot gaf een openbare acrobatiekworkshop. In het kader van de voorstelling *When the mountain changed its clothing* vond een workshop Balkanzang plaats, waarvoor veel belangstelling was. David Mitchell, de librettist van *Sunken Garden*, gaf een publiek interview onder leiding van Mieke van der Weij en gaf ook een workshop bij de schrijfopleiding van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Michel van der Aa gaf in het kader van *Sunken Garden* een lezing aan de Nederlandse Filmacademie.

2. COMMUNICATIE & MARKETING

DOELSTELLING EN DOELGROEPEN

Op het gebied van communicatie & marketing stelde het Holland Festival zich voor 2013 een aantal concrete doelen:

- een gemiddelde zaalbezetting van 80%;
- het bereiken van nieuwe doelgroepen om hen kennis te laten maken met het festival;
- genereren van zo veel mogelijk vrije publiciteit;
- vergroten van het aantal volgers op social media om hiermee nieuw publiek te bereiken;
- het lanceren van een nieuwe website.

DE COMMUNICATIESTRATEGIE

In zijn communicatie- en marketingbeleid onderscheidt het festival drie niveaus. Op corporate niveau blijft het zich positioneren als AAA-merk dat bijzondere podiumkunsten naar Nederland haalt. Op festivalniveau wordt campagne gevoerd met als doel publiekswerving en informatievoorziening over het festival. Op voorstellingsniveau worden campagnes gevoerd gericht op specifieke doelgroepen. Op festival- en voorstellingsniveau wordt onderscheid gemaakt in het werven van bestaand en nieuw publiek. Voor het bestaande publiek werd het retentieprogramma voortgezet en voor het nieuw te werven publiek werden de verbredende en verjongende voorstellingen geormerkt om hierbij specifieke doelgroepen te benaderen.

PUBLIEKSUITBREIDING

Het is voor het festival belangrijk om met iedere editie nieuwe doelgroepen te bereiken en bestaande doelgroepen uit te breiden. Allereerst is het van belang om jonge aanwas te hebben, zodat de publiekssamenstelling van het festival op lange termijn gevarieerd en daarmee gezond blijft. Daarnaast heeft het festival met deze aanpak zijn kaartverkoop op peil weten te houden. In tegenstelling tot veel andere instellingen haalde het Holland Festival een hoog, gemiddelde zaalbezetting van 82%.

Een aantal voorstellingen in het festival van 2013 was zeer geschikt voor een breed en relatief jong publiek: de acrobatische voorstelling *Hans was Heiri* van Zimmermann & de Perrot; de film *West Side Story* met live muziek door het Radio Filharmonisch Orkest; *El Djoudour* van de Algerijnse choreograaf

Muziektheater door studenten van Koninklijk Conservatorium Den Haag

CRACKZ (Dança Morta) van Bruno Beltrão

Abou Lagraa; *CRACKZ* van de jonge Braziliaanse choreograaf Bruno Beltrão; het Algerijnse orkest *El Gusto* met Chaabi-muziek uit de kashba van Algiers; *Brooklyn Babylon* met bigbandjazz door de jonge New Yorkse belofte Darcy James Argue; *The Wild Duck* van de jonge maker Simon Stone uit Australië en de vele gratis toegankelijke voorstellingen zoals de lunch- en late night-concerten en *Opera in het park*.

De geormerkte voorstellingen trokken zichtbaar en meetbaar nieuw publiek naar het festival, mede doordat vooraf passende doelgroepen werden gedefinieerd en benaderd. In totaal genereerde deze editie van het festival ruim 40% nieuwe bezoekers. Ook bij het 'vaste' Holland Festivalpubliek blijken de geormerkte voorstellingen echter populair. Uit publieksonderzoek bleek dat 25% van hen het festival hierdoor bovendien minder drempelig vindt.

EXPATS

In 2013 werden in Nederland wonende expats benaderd via ambassades, vrouwenverenigingen, taleninstituten en culturele verenigingen van diverse landen. In 2013 was er voor het eerst een samenwerking met het Expatcenter voor Metropoolregio Amsterdam. Nieuwe expats in de regio Amsterdam

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

kregen tussen mei en juni informatie van het Holland Festival en werden in het bijzonder geattendeerd op de ‘language no problem’-voorstellingen.

TOERISTEN

Om de toeristen in Amsterdam te bereiken was het festival net als in voorgaande jaren prominent aanwezig in de hotelbladen voor 4- en 5-sterrenhotels. Daarnaast werd het complete festivalprogramma vermeld op de website van I Amsterdam, het toeristenportal van de gemeente Amsterdam. I Amsterdam stond ook op alle vlaggen van het Holland Festival vermeld en betaalde in ruil hiervoor alle kosten voor het plaatsen van vlaggenmasten en het ophangen van de vlaggen.

HF YOUNG

Om een jonger publiek aan te spreken is het succesvolle en inmiddels verankerde programma HF Young in 2013 voortgezet. Leden van deze groep voor jongeren tot 39 jaar kunnen met aanzienlijke korting kaarten kopen voor zeven geselecteerde voorstellingen. Na afloop van deze voorstellingen zijn er voor hen exclusieve borrels waar zij kunnen napraten over de voorstelling en kunnen ‘socializen’. Het programma werd aangevoerd door 19 Young Circle-leden die een ambassadeursfunctie vervulden. In totaal werden er via HF Young 950 tickets verkocht. Uit publieksonderzoek bleek bovendien dat bezoekers die het festival in 2013 voor het eerst bezochten significant jonger waren dan de herhaalbezoekers.

SOCIAL MEDIA

Om een breder en jonger publiek aan te spreken zette het Holland Festival op Facebook meerdere campagnes op met als doel het aantal volgers te vergroten. Het resultaat overtrof de verwachtingen: het aantal volgers op Facebook steeg in ruim vier weken tijd van 2.300 naar 7.500. Daarnaast werden er voor specifieke voorstellingen betaalde campagnes gevoerd op Facebook. Ruim 55% van het verkeer dat Facebook op de Holland Festivalwebsite genereerde betrof nieuw publiek. Het festival was ook zeer actief op Twitter. Het aantal volgers steeg van ruim 1.800 naar 3.076.

HERHAALBEZOEK

Het festival voerde weer een uitgebreide campagne om herhaalbezoek te genereren. Hiervoor werd de inmiddels volledig gesegmenteerde klantendatabase met ontdebeld, samengevoegde, verrijkte gegevens

Desdemona van Toni Morrison, Rokia Traoré en Peter Sellars

ingezet. Uit onderzoek bleek ook in 2013 dat het Holland Festival een grote groep terugkerende festivalbezoekers heeft. Bijna 60% van de bezoekers in 2013 bezocht het festival al eerder, en 90% van de bezoekers in 2013 gaf in publieksonderzoek aan de intentie te hebben volgend jaar weer te komen. Als redenen voeren zij aan dat het Holland Festival unieke en internationaal bijzondere voorstellingen presenteert en dat festivalbezoek anders aanvoelt dan het bezoeken van reguliere voorstellingen.

MEDIAPARTNERS

In 2013 waren VPRO en NTR wederom mediapartners van het Holland Festival. Deze succesvolle samenwerking zorgde voor vijf televisie-uitzendingen, waaronder drie Holland Festivalthemaprogramma's. Daarnaast zond de NTR tien concerten integraal uit op Radio 4. Vele honderdduizenden konden hierdoor toch, of nog meer, genieten van het festival. De VPRO Gids bracht net als voorgaande jaren weer een 48 pagina's dikke, redactioneel onafhankelijke bijlage uit, die in het publieksonderzoek van 2013 weer zeer hoog werd gewaardeerd. De Groene Amsterdammer, eveneens mediapartner van het Holland Festival, maakte een redactionele special met verdiepende artikelen over diverse voorstellingen.

Ook de andere pers schreef veel over de voorstellingen in het festival. Voor en tijdens het festival publiceerden de Volkskrant, NRC Handelsblad, Het Parool en De Groene Amsterdammer grote voorbeschouwingen, portretten van makers, interviews, achtergrondverhalen en recensies. De waarde van deze artikelen omgerekend in advertentietarieven bedroeg ruim € 4.000.000.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Tot de belangrijkste communicatiemiddelen die het festival gebruikt om aandacht te genereren behoren de website (www.hollandfestival.nl), de programmapocket, outdoorcampagnes en radiospots. Vooraf en tijdens voorstellingen wordt het publiek geïnformeerd door middel van programmaboekjes en gratis uitdeelvellen.

Website

Een van de grote projecten van de afdeling Communicatie & Marketing was de bouw van een nieuwe website. Samen met de programmapocket is de website de voornaamste informatiebron voor (potentiële) festivalbezoekers. Omdat de website erg verouderd was, is ervoor gekozen deze niet slechts te vernieuwen, maar compleet opnieuw te bouwen conform de huidige maatstaven. Voor de realisatie is gekozen voor het internetbureau RedHotMinute, dat veel ervaring heeft met commerciële boekingsites. De opdracht aan het bureau was een gebruiksvriendelijke website te ontwikkelen met een heldere navigatiestructuur en een prominente plaats voor het festivalprogramma en online kaartverkoop. Ook moest de vormgeving flexibel zijn (design volgt functionaliteit). De nieuwe website werd zoals gepland volledig functioneel opgeleverd op 6 maart 2013, de dag van de persconferentie en start van de kaartverkoop.

Programmapocket

De programmapocket van het festival werd gedrukt en gedistribueerd in een oplage van 55.000. Hiervan werden er ruim 40.000 verstuurd aan de festivalbezoekers van voorgaande jaren. Deze direct mailing groeide ook dit jaar weer door de toename van het aantal kaartkopers bij de vorige editie. De overige pockets en 55.000 zigzagfolders werden verspreid via theaters, boekhandels, bibliotheken, cafés en restaurants en in de HF-boekenkasten, die op diverse locaties in Amsterdam staan.

Outdoor en citydressing

Het Holland Festival voerde drie outdoorcampagnes

Chaabimeesters na afloop van het concert *El Gusto* in de foyer van Carré

om de start van de kaartverkoop aan te kondigen, het festival te promoten en de kaartverkoop opnieuw te stimuleren. Vanaf 1 juni was de stad weer aangekleed met Holland Festivalvlaggen en waren mupi's, peperbussen en driehoeksborden behangen met de festivalaffiches.

Radiospots

Het Holland Festival heeft radiospots gemaakt voor vier concerten. Deze spots werden uitgezonden op Radio 4. De ervaring leert dat de kaartverkoop hierdoor direct wordt aangejaagd.

Programmaboekjes en uitdeelvellen

Voor alle voorstellingen en concerten werden programmaboeken of gratis uitdeelvellen gemaakt, met teksten in het Nederlands en Engels.

PUBLIEKSONDERZOEK 2013

Het Holland Festival laat tweejaarlijks een representatief onderzoek houden onder zijn publiek. Uit het onderzoek van 2013 kwamen de volgende resultaten naar voren.

Het algehele oordeel en de waardering voor het festival zijn nog altijd zeer hoog. Net als in 2011 werd het programma-aanbod gemiddeld met een 8,0 be-

oordeeld. In 2013 vonden bezoekers dat het Holland Festival vaker uitzonderlijke voorstellingen biedt en een aantrekkelijker programmering heeft dan in 2011. Ook vaker dan in 2011 vinden bezoekers dat er een goede sfeer hangt op het festival en dat een bezoek anders aanvoelt dan een reguliere voorstelling. Slechts 8% vindt het festival een elitair/highbrow imago hebben. Het publiek kenschetst het Holland Festival voornamelijk als 'Internationaal en Vernieuwend', 'Hoogstaande kwaliteit' en 'Vernieuwend/innovatief/grensverleggend'.

De website, sociale media en blogs worden vaker bezocht dan in 2011. Ruim 65% van het Holland Festivalpubliek is actief op social media. De website en HF-blog worden zelfs vaker geraadpleegd naar mate men ouder is. Het gebruik van social media onder het Holland Festivalpubliek steeg tussen 2011 en 2013 met 8%.

Het Holland Festival trekt hoger opgeleid publiek dat voor 40% uit Amsterdam komt, voor 55% uit de rest van Nederland en zo'n 5% komt uit het buitenland. Bezoekers die in 2013 het Holland Festival voor het eerst bezochten, zijn significant jonger dan herhaalbezoekers. Onder de nieuwe bezoekers zijn significant meer vrouwen en zijn iets meer bezoekers middelbaar opgeleid dan onder de herhaalbezoekers.

Het Holland Festivalpubliek is zeer trouw: 29% van het publiek bezocht het festival in eerdere jaren 2 tot 4 keer; 18% van het publiek bezocht het festival in eerdere jaren 5 tot 9 keer; 10% van het publiek bezocht het festival in eerdere jaren 10 keer. En 15% van het publiek bezocht het festival in eerdere jaren 11 keer of vaker.

3. DEVELOPMENT

Omdat het Holland Festival is aangemerkt als onmisbare instelling blijft het onderdeel van de Basisinfrastructuur van het ministerie van OCW en van het Kunstenplan van de gemeente Amsterdam. De subsidies van beide partijen die voor 2013-2016 zijn toegezegd, zijn echter wel lager dan in de jaren ervoor. De voorwaarde van het ministerie van OCW om ten minste 17,5% aan eigen inkomsten te werven naast de subsidie ziet het Holland Festival niet als een noodzakelijk kwaad. Het festival zet zich al jaren actief in om zijn maatschappelijke en financiële draagvlak te verbreden en te verdiepen. In 2013 vormden eigen inkomsten ongeveer 38% van de totale begroting. Deze eigen inkomsten bestaan naast publieksinkomsten uit bijdragen van overheidsfondsen, private fondsen, sponsors, bedrijfsvrienden en vele particulieren die het festival een warm hart toedragen.

Exhibit B van Brett Bailey

El Djoudour (The Roots) van Abou Lagraa

PUBLIEKE EN PRIVATE FONDSSEN, INSTELLINGEN

Hoofdbegunstiger SNS REAAL Fonds maakte in 2013 bekend zijn steun ook in 2014 voort te zetten. In 2013 trad bovendien een driejarige overeenkomst met Stichting Ammodo in werking. Met haar bijdrage maakt de stichting internationale coproducties en eigen initiatieven van het Holland Festival mede mogelijk. Hiernaast hebben Stichting Dioraphte, Turing Foundation, VSBfondsen, The Brook Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Herdenking Slavernijverleden 2013 en Prins Claus Fonds in 2013 specifieke festivalproducties of programmalijnen gesteund. Het festival ontving bovendien bijdragen van verschillende publieke instellingen. Zowel het Institut Français des Pays-Bas als het Institut Français France droeg bij aan Franse producties in het festival, het Goethe-Institut ondersteunde Duitse producties en Pro Helvetia steunde een voorstelling met een Zwitserse component. Het festival ontving bovendien een aanzienlijke bijdrage vanuit het EACEA Cultuurprogramma van de Europese Unie vanuit Festivalstrand 1.3.6. Deze bijdrage, toegezegd voor 2011, 2012 en 2013, werd dit jaar voor het laatst ontvangen. Het Réseau Varèse, een Europees netwerk voor de promotie en verspreiding van eigentijdse muziek, droeg bij aan de openingsvoorstelling.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

SPONSORS EN HF BUSINESS

Het Holland Festival ontving in 2013 bijdragen van zijn voornaamste sponsor Rabobank Amsterdam en van DoubleTree by Hilton, MeyerBergman/Westergasfabriek en Clifford Chance LLP. Ook werkte het festival samen met Automobiëlb企业 Volvo van Vloten, dat het festival van 2012 tot en met 2014 van auto's voorziet.

Onder de noemer HF Business verbond in 2013 een aantal bedrijven zich aan het festival: Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V., Schut van de Ven, ING Groep, Ten Have Change Management, WPG Uitgevers B.V. en G&S Vastgoed. Hoewel de bijdrage aan HF Business te kenmerken is als een soort lidmaatschap van het Holland Festival, zorgt het festival dat er ook een op maat gemaakt programma mogelijk is. De samenwerking met WPG Uitgevers is daar een voorbeeld van: WPG is de uitgever van de Nederlandse vertalingen van Nobelprijswinnaar Toni Morrison, wat leidde tot een uitnodiging van leden van de jongerenvereniging van WPG Uitgevers voor een kijkje achter de schermen bij de voorstelling *Desdemona*, op tekst van Morrison. Daar ontmoetten ze ook Peter Sellars, de regisseur van de voorstelling.

PARTICULIERE GEVERS

Board of Governors

De leden van de in 2010 opgerichte Board of Governors steunden het Holland Festival niet alleen met een aanzienlijke financiële bijdrage, ook de inzet van hun expertise en netwerk droegen opnieuw bij aan het succes van het festival. In 2013 zijn er twee nieuwe leden toetreden, waarmee het totaal aantal Governors op 23 komt. De Board of Governors kwam op 24 april en 20 november 2013 bijeen in aanwezigheid van bestuur en directie van het Holland Festival.

Voor de vergadering op 24 april was de Board te gast bij Governor Maya Meijer-Bergmans in Zuiveringshal West, een van de vaste festivallocaties op het Westergasfabriekterrein. Voor deze vergadering was Christophe Slagmuylter, directeur van het Kunstenfestivaldesarts in Brussel, uitgenodigd om zijn visie te geven op het Holland Festival. Aansluitend op de vergadering vond het exclusieve Voorjaarsdiner plaats, waar sopraan Claron McFadden een voorvoortroefje gaf van 's werelds eerste 3D-filmopera, *Sunken Garden* van Michel van der Aa, die als onderdeel van het Holland Festival 2013 zijn Nederlandse première zou beleven.

LA Dance Project van Benjamin Millepied

De vergadering op 20 november had een bijzonder karakter: na afloop was de Board of Governors door het Amsterdamse College van B&W uitgenodigd in de ambtswoning van de burgemeester. Naast de Governors waren ook Marjan Hammersma (Directeur-Generaal van het ministerie van OCW), Marie Hélène Cornips (Directeur SNS REAAL Fonds), Alphons Kurstjens (Directievoorzitter Rabobank Amsterdam) en Bas Boris Visser (Managing Partner Clifford Chance LLP) voor dit diner uitgenodigd. Na een welkom door wethouder Carolien Gehrels vond een gesprek plaats over de gezamenlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor een bloeiend cultureel leven in het algemeen en een succesvol Holland Festival in het bijzonder.

De Board of Governors bestond in 2013 uit: G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, R.F. van den Bergh, W.L.J. Bröcker, J. van den Broek, L.J. en A.H.A.M. van Driel-Corthals, J. Fleming, V. Halberstadt, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, I. en M. van Poecke, T. en M. Meijer-Bergmans, S. Noorda en M. van der Weij, R.J. en M. van Ogtrop-Quintus, F. van Rappard-Wanninkhof, A. Ruys en M. Ruys-van Haaften, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, T. de Swaan, S. Tóth, E. Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman,

en een Governor die anoniem wenst te blijven. Ook J. Fleury en M. Sanders zijn Governors, maar maken als bestuurslid van het Holland Festival geen deel uit van de Board.

Vriendenkring

Het fundament van de particuliere steun wordt gevormd door de Vriendenkring van het Holland Festival. Eind 2013 mocht het festival 659 Liefhebbers, 101 Begunstigers en 33 Beschermers tot zijn donateurs rekenen. De Vriendenkring werd eind 2012 uitgebreid met de Jonge Begunstigers (€ 250 per jaar) en de Hartsvrienden (€ 5.000 per jaar), die in 2013 gegroeid zijn tot respectievelijk 9 en 10 personen, met nog 2 aanmeldingen van Hartsvrienden in de aanloop naar het festival van 2014.

Ontvangsten

Het Holland Festival hecht grote waarde aan de relatie met zijn subsidiënten, sponsors, HF Businessleden, private fondsen en particulieren en organiseerde voor hen in 2013 een aantal bijeenkomsten. Het eerste Hartsvriendendiner vond op 5 maart plaats, thuis bij Pierre Audi. Hiervoor werden naast de bestaande Hartsvrienden ook enkele potentiële nieuwe leden van deze kring uitgenodigd. Kunstenaars Abou Lagraa en Nawal Ait Benalla-Lagraa waren aanwezig om meer te vertellen over festivalproductie *El Djoudour*, Rob Zuidam lichtte *Troparion & Suster Bertken* toe en Safinez Bousbia sprak over het door haar herenigde chaabi-orkest *El Gusto*.

Het Holland Festival opende op 1 juni met de opera *Quartett* van Luca Francesconi, in aanwezigheid van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima en de ambassadeurs van Chili, Ierland, Algerije, Rusland, Italië en Japan. Na afloop was er een feestelijke en drukbezochte receptie in het Transformatorhuis. In het weekend voorafgaand aan de opening werden financiers met een bijdrage van € 5.000 of meer uitgenodigd voor een rondleiding in de Gashouder, waar de omvang van de opbouw van de openingsvoorstelling de bezoekers versteld deed staan.

Op 26 juni vond de Vriendenavond plaats, vast onderdeel van elk festival. Dit keer werden Vrienden en relaties uitgenodigd bij de voorstelling *When the mountain changed its clothing* van Heiner Goebbels. De jaarlijkse Najaarsontvangst voor donateurs en relaties werd op 11 december gehouden in het decoratier van De Nederlandse Opera. Er werd teruggeblikt op een succesvol Holland Festival 2013 en vooruitgekeken naar het festival van 2014. Technici van het decoratier gaven een rondleiding door de werkplaatsen waar het decor voor de opera *Laika*

Suster Bertken van Rob Zuidam

vorm krijgt. Componist Martijn Padding vertelde meer over deze opera, die in het Holland Festival van 2014 zijn wereldpremière zal beleven. Muziekprogrammeur Jochem Valkenburg liet muziek horen van Luigi Nono en vertelde meer over het uitgebreide Nono-programma in het festival van 2014.

Het Holland Festival is bijzonder dankbaar voor de steun en het vertrouwen van zijn financiers. Fondsen, sponsors en particulieren geven het Holland Festival niet alleen financiële support, het is bovendien een enorme motivatie om met de vrienden en fans van het festival te werken. Gedurende het jaar en tijdens het festival zijn directie en de afdeling Development actief bezig om de bestaande relaties met financiers zo productief mogelijk in te vullen. Daarnaast is het festival voortdurend op zoek naar nieuwe relaties om aan zich te binden om samen het Holland Festival mogelijk te maken.

4. BESTUUR

Het bestuur van het Holland Festival bestond op 31 december 2013 uit Martijn Sanders (voorzitter, benoemd per 11-3-2009, einde termijn: 10-3-2017),

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

Renze Hasper (penningmeester, benoemd per 14-12-2007, einde termijn: 14-12-2015), Marjet van Zuijlen (secretaris, benoemd per 14-12-2007, einde termijn: 14-12-2015), Mavis Carillho (benoemd per 9-10-2010, einde termijn: 9-10-2014), Joachim Fleury (benoemd per 9-5-2008, einde termijn: 9-5-2016) en Ben Noteboom (benoemd per 11-1-2012, einde termijn: 11-1-2016).

Het bestuur en de directie, bestaande uit artistiek directeur Pierre Audi en zakelijk directeur Annet Lekkerkerker, kwamen in 2013 bijeen op 1 februari, 27 maart, 19 juni, 10 september en 20 december. In principe komt het bestuur voltallig bijeen, maar wegens externe omstandigheden en de noodzaak een vergadering te verplaatsen is dat niet altijd het geval geweest. Mavis Carrilho was niet aanwezig op 1 februari, 19 juni en 10 september en Marjet van Zuijlen was verhinderd op 27 maart en 20 december. De afwezigen hebben hun vragen en opmerkingen vooraf met de zakelijk directeur en de voorzitter van het bestuur besproken. Naast de reguliere bestuursvergaderingen zijn bestuursleden diverse malen bij elkaar geweest tijdens de sollicitatieprocedure voor de opvolging van de artistiek directeur. Artistiek directeur Pierre Audi was niet aanwezig op 10 september. Annet Lekkerkerker was op 27 maart wegens ziekte verhinderd, maar werd vervangen door Erik Gerritsen, zakelijk directeur ad interim. Tijdens de vergadering op 1 februari 2013 is Martijn Sanders unaniem voor een tweede termijn herbenoemd als voorzitter.

GOVERNANCE

Het bestuur van het Holland Festival onderschrijft de Code Cultural Governance en past deze toe. De vernieuwde Code Governance Cultuur is wegens een volle agenda niet besproken in de bestuursvergadering van 20 december, zoals oorspronkelijk gepland was. Dit agendapunt is doorgeschoven naar de eerste bestuursvergadering van 2014.

Zakelijk directeur Annet Lekkerkerker is wegens ziekte gedurende de maanden februari en maart niet aanwezig geweest. Erik Gerritsen heeft gedurende haar afwezigheid haar taken waargenomen en was aanwezig bij de bestuursvergadering in maart. Vanaf april 2013 heeft Annet Lekkerkerker haar taken geleidelijk hervat. Het bestuur dankt Erik Gerritsen voor zijn inzet en betrokkenheid.

Het bestuur van het Holland Festival is onbezoldigd. Met de zakelijk directeur van het festival is een dienstverband afgesloten met salariering conform de CAO Theater van de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK); met de artistiek directeur van het

Everyday van Christian Marclay

festival is een overeenkomst van opdracht afgesloten die zich ook ruim binnen de grens bevindt gesteld door de WNT (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector).

NIEUWE KUNSTENPLANPERIODE

2013 was het eerste jaar van de nieuwe Kunstenplanperiode 2013-2016. Het Holland Festival is voor deze periode door het ministerie van OCW opgenomen in de Basis Infrastructuur en door de gemeente Amsterdam in de Functionele ruimte. Het belang van het Holland Festival wordt hiermee onderstreept, hetgeen het bestuur van het Holland Festival verheugt. Zowel het ministerie van OCW als de gemeente Amsterdam heeft echter de subsidie van het Holland Festival verlaagd. In totaal betreft het een korting van € 288.000. Het bestuur betreurt deze bezuinigingen, maar streeft er naar de komende jaren door middel van een toename van de eigen inkomsten de korting waar mogelijk te compenseren.

In 2013 is het aantal voorstellingen/concerten iets afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren (zie pagina 38) Naast de subsidiekorting is dit veroorzaakt doordat kosten van voorstellingen en concerten toenemen (onder meer door toegenomen reis-, transport- en personeelskosten). Ook het feit dat theaters

en concertzalen hun zaalhuur hebben verhoogd om eigen subsidiekortingen te compenseren, speelt mee in deze kostenstijging. In de Basis Infrastructuur (BIS) is vastgelegd dat het Holland Festival een educatief programma gericht op jongeren tot 18 jaar moet aanbieden. Aangezien het festival in juni is, zijn middelbare scholen in de regel niet geïnteresseerd in een educatief programma gedurende het festival. Daarbij is het aanbod van het Holland Festival naar zijn aard en opdracht in eerste instantie niet geschikt als 'introductie' op de podiumkunsten. Beide elementen maken dat het Holland Festival zijn educatieprogramma buiten de festivalperiode aanbiedt. In 2014 is een educatief project opgezet rond de voorstelling *Exhibit B*, een installatie van de Zuid-Afrikaanse kunstenaar Brett Bailey die in een serie tableaux vivants de verschrikkingen van het koloniaal verleden pijnlijk voelbaar maakte, maar ook de huidige problematiek van migratie en racisme aan de orde stelde. Twee vierdejaarsstudenten van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten ontwierpen een van de twee educatieprojecten rond de installatie. Een van hen, Irish Kensenhuis, werd hiervoor bekroond met de ECHO-Award HBO 2013. Daardoor kon zij in augustus 2013 een zomercursus volgen aan de University of California (UCLA) (zie ook pagina 7).

ONDERWERPEN

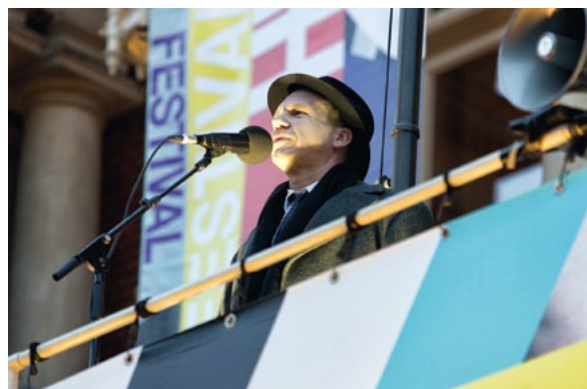
Tijdens de bestuursvergaderingen kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde.

Code Culturele Diversiteit

Tijdens de bestuursvergadering van 20 december is de Code Culturele Diversiteit besproken, nadat deze kort daarvoor ook uitgebreid aan de orde is geweest tijdens een stafvergadering van het festival. Het Holland Festival hanteert de code, waarbij wordt uitgegaan van de daarin beschreven vier P's (Programma, Publiek, Personeel, Partners). Het Holland Festival zet zich door de programmering van bepaalde voorstellingen in om een diverser publiek te genereren. Het festival beseft dat een programmering die ook niet-reguliere festivalbezoekers kan aanspreken aan de basis ligt van een succesvol diversiteitsprogramma. In het kader hiervan werd in 2013 een aantal voor een breed en divers publiek toegankelijke voorstellingen geprogrammeerd. Uit databaseonderzoek blijkt dat een deel van het nieuw verworven publiek het Holland Festival blijft bezoeken. Wij willen deze groep graag vasthouden en uitbreiden. De komende jaren blijven wij hieraan werken.

The Gloaming

Acteur Martin Wuttke uit *Der aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui*

Het personeel van het Holland Festival is beperkt divers. Bij vacante posities besteden wij hier expliciet aandacht aan. Wij doen wat kan en volgens ons ook moet, binnen een kleine organisatie met weinig verloop.

Benoeming artistiek directeur vanaf 2015

Tijdens de vergadering van 19 juni 2013 heeft het bestuur Ruth Mackenzie benoemd als nieuwe artistiek directeur van het Holland Festival. Het betreft een overeenkomst van opdracht voor vier jaar met een tijdsbeslag van 50%. Ruth Mackenzie is najaar 2013 begonnen met een interne kennismaking en voorbereidende werkzaamheden en zal vanaf januari 2014 beginnen aan het samenstellen van 'haar' Holland Festival, dat van 2015. Om tot deze benoeming te komen heeft het bestuur eerst een profiel vastgesteld, en vervolgens via het eigen netwerk en de zogeheten 'sneeuwbal-netwerk-methode' geïnformeerd naar potentiële kandidaten. Ook de huidige directie heeft kandidaten aangedragen. Tevens is de vacature vermeld op de website van het Holland Festival. De sollicitatiecommissie bestond uit bestuursleden van het Holland Festival, aangevuld met Gert-Jan van den Bergh namens de Board of Governors van het festival. Zakelijk directeur Annet Lekkerkerker is als adviseur van het bestuur betrokken geweest. Er is in wisselende samenstelling met de verschillende kandi-

daten gesproken. Tijdens de eerste sollicitatieronde is gesproken met 13 kandidaten, waarvan er 7 zijn uitgenodigd voor een tweede gesprek. In de bestuursbijeenkomst van 24 april zijn drie eindkandidaten geselecteerd voor een derde sollicitatieronde. Deze drie kandidaten hebben in de laatste ronde gesproken met de twee festivalprogrammeurs, Annemieke Keurentjes en Jochem Valkenburg, de zakelijk directeur en daarna met het voltallige bestuur.

Op 29 juni is de nieuwe artistiek directeur Ruth Mackenzie aan de pers geïntroduceerd tijdens een bijeenkomst in het Muziekgebouw aan 't IJ. Van de nieuwe artistiek directeur wordt verwacht dat zij het Holland Festivalprogramma zal vormgeven zoals dat in het beleidsplan van het festival is beschreven. Vanzelfsprekend met eigen accenten en passies, en met blijvende aandacht voor publieksbereik en de hoge artistieke kwaliteit van de (internationale) programmering.

Development

Ook in 2013 stond fondsen- en sponsorwerving hoog op de agenda van het bestuur. Het bestuur stond de directie en de afdeling Development met raad en daad terzijde in het streven steeds meer particulieren en bedrijven aan het festival te verbinden. In 2013 zijn twee nieuwe geefkringen aan de Vrienden van het Holland Festival toegevoegd, de Hartsvrienden en de Jonge Begunstigers. In het najaar 2013 is intensief gewerkt aan het vergroten van het aantal leden van HF Business.

Het SNS REAAL Fonds besloot in 2013 tot groot plezier van het bestuur zijn hoofdbegunstigerschap van het Holland Festival te verlengen voor de periode 2014-2016. In 2013 ging ook een driejarige verbintenis met Stichting Ammodo van start.

Financiën

In alle bestuursvergaderingen zijn de financiën van het festival besproken. Het festival sloot 2013 af met een overschot van € 218.639, waar in het kader van het geformuleerde vermogensbeleid een overschot van € 53.000 was begroot. De baten waren € 39.000 lager en de lasten waren ruim € 204.000 lager. Belangrijkste factor voor het positieve resultaat is de grote mate van kostenbeheersing op het vlak van de voorstellingskosten, waar € 296.000 op het oorspronkelijke budget werd bespaard. Tegenvallers waren er met name bij de publieksinkomsten, onder andere veroorzaakt door een relatief lage opkomst bij *Hans was Heiri* en *Shéda*. Ook het feit dat de Vrienden van het Holland Festival in aantal toenemen en vooral ook van hun emolumenten gebruik maken, leidde tot een lagere recette-opbrengst dan verwacht.

Brooklyn to Babylon van Daniel Zezelj en Darcy James Argue

Meet the artist met Daniel Zezelj en Darcy James Argue

Ook de inkomsten uit sponsoring vielen tegen en de specifieke kosten voor Communicatie & Marketing waren hoger dan begroot.

Net als in voorgaande jaren besloot het bestuur overeenkomstig eerder gehanteerde verdeelsleutels het resultaat voor een bedrag van € 111.058 toe te voegen aan het Bestemmingsfonds OCW en een bedrag van € 107.581 toe te voegen aan de algemene reserve. Het bestuur besloot de gelden uit de Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012 in te zetten voor het programma van het festival 2014, waardoor het mogelijk zal zijn vanwege de tiende en laatste editie onder leiding van Pierre Audi een aantal bijzondere producties te presenteren, dan wel te initiëren. Op grond van dit resultaat kunnen de vermogenspositie en de liquiditeit van het Holland Festival gezond worden beschouwd. Een steeds groter deel van het budget is afkomstig uit eigen inkomsten, die naast de recette bestaan uit bijdragen van private fondsen, sponsors en particulieren. Het bestuur is trots op de bereikte resultaten, maar signaleert hier ook een risico: niet alleen de financiële crisis, maar ook het gegeven dat steeds meer culturele instellingen actief zijn op het gebied van fondsen- en sponsorwerving en het feit dat fondsen aan hun toekenning steeds vaker aanvullende eisen stellen (op het gebied van

educatie, publieksbereik en publiekverbreding) kan in de toekomst van invloed zijn op de missie van het Holland Festival: een artistiek hoogwaardig internationaal podiumkunstenfestival presenteren. Ook realiseert het Holland Festival zich dat het feit dat de gemeente Amsterdam vanuit de rijksoverheid extra taken toebedeeld krijgt op den duur kan leiden tot extra bezuinigingen op kunst & cultuur en dat daarmee ook de subsidie aan het Holland Festival onder druk kan komen te staan. Bestuur en directie van het Holland Festival anticiperen hier op door nauw en intensief contact te onderhouden met betrokken partijen binnen de gemeente.

Treasury

Voor het beheer van liquide middelen waren in overleg met het bestuur de volgende geldmarktinstrumenten toegestaan: rekening-courant bij een bank, kasgeld, depositorekening en zakelijke spaarrekening bij een bank. In 2013 besloot het bestuur over te stappen van de ING naar de Rabobank, hetgeen per september 2013 geëffectueerd werd.

Continuïteit

Er spelen op dit moment geen zaken die nu of in de toekomst van invloed kunnen zijn op het functioneren van de instelling. Het bestuur heeft het voornemen om in 2014 opnieuw het vermogensbeleid van het Holland Festival te formuleren.

De begroting voor 2014 is vastgesteld op 20 december 2013 en sluit met een verwacht tekort van € 223.483 bij verwachte opbrengsten inclusief rente van € 6.690.717 en verwachte kosten van € 6.914.200. Het bestuur acht het risico van dit tekort bij de bestaande vermogensopbouw en liquiditeitspositie aanvaardbaar.

De financiële positie van het Holland Festival kan, ook rekening houdend met de begroting voor 2014, als gezond worden beschouwd.

Doelstellingen

Met het Holland Festival van 2013 voldeed het Holland Festival aan de doelstellingen om een verrassend, verrijkend en inspirerend programma te presenteren. Het festival was als geheel weer van zeer hoog niveau en is door het publiek goed gewaardeerd.

Circo Ambulante van Theatre of Nations, Moskou

SHIROKURO van Tomoko Mukaiyama, Nicole Beutler en Jean Kalman

5. ORGANISATIE

Het Holland Festival had op 31 december 2013 achttien (13,41 fte) medewerkers met een dienstverband voor onbepaalde tijd, dan wel een dienstverband voor één jaar. Het team wordt in de aanloop naar het festival uitgebreid met een aantal (regelmatig terugkerende) freelance medewerkers. Gedurende het festival worden ongeveer 85 oproepkrachten ingehuurd, voor het grootste deel jonge mensen die ingezet worden bij publieksbegeleiding, kaartverkoop, transportdiensten en technische ondersteuning. Deze oproepkrachten worden grotendeels via een verloningsbureau uitbetaald.

Het Holland Festival heeft geen eigen CAO. De CAO Theater van de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK) wordt als richtlijn gebruikt. Het festival volgt de functie-indelingen en salaristabellen van deze CAO voor salariëring van het eigen personeel. Het Holland Festival heeft een pensioenregeling afgesloten met het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) en is aangesloten bij de werkgeversvereniging 'Werkgevers in de Kunsten'.

Het bestuur dankt alle partijen die het Holland Festival mede mogelijk maken, zoals het ministerie van OCW, de gemeente Amsterdam, de vele fondsen,

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

sponsors en particuliere donateurs. Bovenal wil het bestuur directie en medewerkers van het festival danken voor hun inzet en betrokkenheid die wederom tot een memorabel Holland Festival 2013 hebben geleid.

Amsterdam, 27 maart 2014

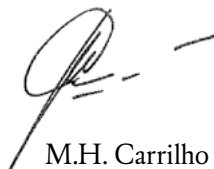
M. Sanders
Voorzitter

B. Noteboom
Penningmeester

M.M. van Zijlen
Secretaris

M.H. Carrilho

J. Fleury

R.P. Hasper

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6. JAARREKENING

6.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2013 In € na resultaatbestemming

		<u>31 dec. 2013</u>	<u>31 dec. 2012</u>
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	72.568	51.285
Vlottende activa			
Vorraden	2	883	867
Vorderingen	3	485.978	657.579
Liquide middelen	4	794.474	471.220
Totaal vlottende activa		<u>1.281.335</u>	<u>1.129.666</u>
Totaal activa		<u>1.353.903</u>	<u>1.180.951</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Stichtingskapitaal	5	45	45
Algemene reserve	6	354.181	246.600
Continuïteitsreserve	7	100.000	100.000
Bestemmingsfonds OCW	8	111.058	292.343
Bestemmingsreserve restant subsidie OCW	9	292.343	
Coproductiefonds Holland Festival	10	66.920	66.920
Totaal eigen vermogen		<u>924.547</u>	<u>705.908</u>
Kortlopende schulden			
Crediteuren	11	111.197	187.881
Belastingen/Premies	12	28.497	68.880
Overige schulden en overlopende passiva	13	289.662	218.282
Totaal kortlopende schulden		<u>429.356</u>	<u>475.043</u>
Totaal passiva		<u>1.353.903</u>	<u>1.180.951</u>

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.2 CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

		Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
BATEN				
Directe opbrengsten				
Publieksinkomsten totaal				
· Publieksinkomsten binnenland totaal	1	755.469	775.000	971.085
- Kaartverkoop		675.473	700.000	886.189
- Overig		35.005	45.000	45.757
- Waardering vrijkaarten		44.991	30.000	39.139
Sponsorinkomsten				
- Sponsoring in natura	2	44.900	48.000	49.710
- Overige sponsorinkomsten	3	180.000	267.000	195.000
Overige inkomsten				
- Coproducten	4	22.727	-	20.000
- Overige sponsorinkomsten	5	16.615	15.000	17.946
Totaal opbrengsten		1.019.711	1.105.000	1.253.741
Structurele subsidie OCW		6	3.168.987	3.160.359
Structurele subsidie Amsterdam		7	706.230	706.230
Overige niet structurele subsidies/bijdragen				
Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen		8	186.119	179.000
Overige bijdragen uit publieke middelen				
- Particulieren	9	492.500	467.500	409.750
- Private fondsen	10	655.000	655.000	658.440
Totaal subsidies en bijdragen		5.208.836	5.168.089	5.342.415
Totaal baten		6.228.547	6.273.089	6.596.156

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.2 CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	<u>Aantal/FTE</u>		<u>Exploitatie 2013</u>	<u>Begroting 2013</u>	<u>Exploitatie 2012</u>
LASTEN					
<u>Beheerlasten personeel</u>					
Vast contract	11 – 9,21	11	638.944	657.281	657.477
Tijdelijk contract	4 – 1,63	12	51.725	49.499	57.627
Inhuur	3 – 0,25	13	37.281	–	26.530
Beheerlasten materieel		14	563.420	520.800	521.171
Totaal beheerlasten			<u>1.291.370</u>	<u>1.227.580</u>	<u>1.262.805</u>
<u>Activiteitenlasten personeel</u>					
Vast contract	5 – 4,06	15	283.104	296.562	290.292
Tijdelijk contract	2 – 0,9	16	49.557	61.133	42.496
Inhuur	2 – 0,7	17	100.267	92.025	77.774
Activiteitenlasten materieel		18	4.295.824	4.547.261	4.494.738
Totaal activiteitenlasten			<u>4.728.752</u>	<u>4.996.981</u>	<u>4.905.300</u>
Totaal lasten			<u>6.020.122</u>	<u>6.224.561</u>	<u>6.168.105</u>
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening			<u>208.425</u>	<u>48.528</u>	<u>428.051</u>
Saldo rentebaten/-lasten			10.214	5.000	14.090
Exploitatieresultaat			<u>218.639</u>	<u>53.528</u>	<u>442.141</u>

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS

Algemeen

Het Holland Festival is op 24 juni 1947 opgericht en is gevestigd in Amsterdam. De stichting heeft op grond van artikel 2 van de statuten als doelstelling 'het coördineren en hoofdzakelijk in Amsterdam organiseren van bijzondere nationale en internationale manifestaties op het gebied van kunsten, waaronder het organiseren van het Holland Festival, het geven van bekendheid aan deze manifestaties en in het algemeen het verrichten van al datgene wat hiertoe in de ruimste zin van het woord bevorderlijk kan zijn, een en ander teneinde in een beperkte periode een zo groot mogelijk publiek kennis te laten nemen van ontwikkelingen op het gebied van kunsten in binnen- en buitenland, opdat daardoor stimulansen worden gegeven aan met name het reguliere podiumkunstenaanbod'.

Toegepaste standaarden

Richtlijnen voor de jaarverslaggeving zijn het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016, de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, met name RJ 640 en de wet WNT, Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2012 zijn geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2013 mogelijk te maken. Drie belangrijke wijzigingen zijn doorgevoerd. De personele lasten van de afdeling Communicatie & Marketing zijn verplaatst van activiteiten naar beheer. Verder zijn de overige personeelskosten voortaan als onderdeel opgenomen van beheerlasten personeel en activiteitenlasten personeel. Ten slotte is bij de kosten voor Communicatie & Marketing onderscheid gemaakt tussen corporate kosten communicatie welke vallen onder beheer en specifieke kosten Communicatie & Marketing welke vallen onder activiteiten.

	<u>Jaarverslag 2012</u>	<u>Jaarverslag 2013</u>	<u>Vershil</u>
Beheerlasten personeel	488.671	741.633	252.962
Overige personeelskosten	97.089	0	-97.089
Activiteitenlasten personeel	566.436	410.561	-155.875
Kosten corporate communicatie	0	52.262	52.262
Specifieke kosten Communicatie & Marketing	52.262	0	-52.262

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gelieerde rechtspersonen

Het bestuur van het Holland Festival heeft de mogelijkheid al dan niet te beschikken over meerderheid van stemrecht in het bestuur van de Stichting Vrienden van het Holland Festival en het al of niet benoemen of ontslaan van bestuursleden van die entiteit. Ook heeft het bestuur van Holland Festival de mogelijkheid al dan niet te beschikken over de macht om de entiteit op te heffen en daarbij een substantieel deel van de overblijvende economische voordelen te verkrijgen en het al dan niet beschikken over de macht om uitkeringen van de vermogensbestanddelen aan de andere entiteit te onttrekken.

Gezien de omvang in materiële zin van de Stichting Vrienden van het Holland Festival is consolidatie niet noodzakelijk en kan worden volstaan met een eenvoudige jaarrekening van de gelieerde stichting.

De Stichting Vrienden van het Holland Festival heeft een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het festival in 2013 van € 122.500 zoals omschreven bij overige bijdragen uit private middelen. Een deel van de aan deze stichting toekomende gelden is geïnd via het kaartverkoopsysteem van het Holland Festival. Aangezien de overdracht van die geïncasseeerde middelen op balansdatum nog niet was afgewikkeld staat die vordering van Stichting Vrienden van het Holland Festival verantwoord onder nog te betalen kosten.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

Grondslagen van waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij het Holland Festival vlottende activa, liquide middelen en kortlopende schulden.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen actuele waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijk geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Materiële Vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs welke bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik, verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de geschatte economische levensduur. De afschrijvingspercentages voor automatisering zijn 33,3% of 25%, voor inventaris 10%, 16,6% of 20% en voor verhuizing 16,6%. Investerings in materiële vaste activa lager dan € 1.000 worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden

De voorraad wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt op de balansdatum rekening gehouden met eventueel optredende waardeverminderingen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Eventuele voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

Eigen vermogen

De minister van OCW zal aan het einde van de cultuurnotaperiode een beslissing nemen over de resterende middelen in het Bestemmingsfonds OCW.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd, verliezen zodra ze voorzien zijn. Activiteitenlasten worden verantwoord in het jaar waarvoor de verplichtingen zijn aangegaan. Tot de beheerlasten worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer van de organisatie (overheadlasten). Tot de activiteitenlasten behoren de lasten die direct samenhangen met de activiteiten van de instelling.

Pensioenlasten

Het Holland Festival kent voor zijn personeel een pensioenregeling op basis van het middelloonstelsel. De pensioenregeling is ondergebracht bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het Holland Festival heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De pensioenlast in de staat van baten en lasten is gelijk aan de over de periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013 IN €

1: MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Auto- matisering	Inventaris	Verhuizing	Totaal
<u>Stand aanvang boekjaar</u>				
Aanschafwaarde	245.491	249.597	7.644	502.732
Cumulatieve afschrijvingen	210.536-	233.267-	7.644-	451.447-
Boekwaarde	34.955	16.330	–	51.285
<u>Mutaties boekjaar</u>				
Investeringen	59.148	–	–	59.148
Afschrijvingen	32.655-	5.210-	–	37.865-
Netto mutaties boekjaar	26.493	5.210-	–	21.283-
<u>Stand einde boekjaar</u>				
Aanschafwaarde	304.639	249.597	7.644	561.880
Cumulatieve afschrijvingen	243.191-	238.477-	7.644-	489.312-
Boekwaarde	61.448	11.120	–	72.568

De investeringen in de automatisering betreffen de uitgaven voor de vernieuwde website en financiële software.

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31 dec. 2013</u>	<u>31 dec. 2012</u>
<u>2: Voorraden</u>		
Vervoersbewijzen OV	883	867
Totaal voorraden	883	867
<u>3: Vorderingen</u>		
Totaal vorderingen	485.978	657.579

De hieronder gespecificeerde vorderingen zijn opeisbaar binnen een jaar na balansdatum.

Debiteuren	41.014	168.385
------------	--------	---------

Het treffen van een voorziening voor oninbare debiteuren is niet noodzakelijk gebleken.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013 IN €

	31 dec. 2013	31 dec. 2012
<u>Vooruitbetaalde kosten</u>		
Beheerlasten personeel 2014	1.779	–
Beheerlasten materieel 2014	11.643	–
Activiteitenlasten materieel 2014	84.311	–
Activiteitenlasten materieel 2015	40.157	–
Beheerlasten personeel 2013	–	1.739
Beheerlasten materieel 2013	–	7.565
Investerings website 2013	–	15.840
Activiteitenlasten 2013	–	97.921
Totaal vooruitbetaalde kosten	137.890	123.065
 <u>Vorderingen op subsidiënten en fondsen</u>		
Gemeente Amsterdam DMO	35.310	39.293
Cinegrid	87.542	87.542
EU Programma Cultuur 2011-2013	20.000	2.899
SNS REAAL Fonds	87.500	175.000
Stichting Ammodo	15.000	–
Turing Foundation	5.000	–
Stichting Slavernijverleden	18.500	–
Prins Bernhard Cultuurfonds	–	50.000
Stichting Dioraphte	5.000	5.000
Réseau Varèse	7.500	–
Totaal vorderingen op subsidiënten en fondsen	281.352	359.734
 <u>Overige vorderingen</u>		
Omzetbelasting	21.360	–
Depots en waarborgen	1.486	1.986
Te ontvangen rente	1.533	861
Te verrekenen recette	173	1.555
Te ontvangen ziekengeld	–	1.389
Voorschotten personeel	1.170	604
Totaal overige vorderingen	25.722	6.395

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013 IN €

	<u>31 dec. 2013</u>	<u>31 dec. 2012</u>
<u>4: Liquide middelen</u>		
Kas	3.452	3.512
Rabo rekening-courant	99.286	–
Rabo bonusrekening	690.013	–
ING rekening-courant	1.723	202.446
ING EBZ-rekening	–	260.699
ING rekeningen vreemde valuta	–	4.563
Totaal liquide middelen	<u>794.474</u>	<u>471.220</u>

Stichting Holland Festival kan vrij over haar liquide middelen beschikken. In de loop van 2013 is voor bankzaken overgestapt naar de Rabobank, waarbij gebruik wordt gemaakt van de overstapregeling.

PASSIVA

	<u>31 dec. 2013</u>	<u>31 dec. 2012</u>
Eigen vermogen		
Totaal eigen vermogen	<u>924.547</u>	<u>705.908</u>

Het totale eigen vermogen is als volgt nader te specificeren.

<u>5: Stichtingskapitaal</u>	<u>45</u>	<u>45</u>
<u>6: Algemene reserve</u>		
Algemene reserve aanvang boekjaar	246.600	30.362
Aandeel in resultaat Holland Festival 2012	–	216.238
Aandeel in resultaat Holland Festival 2013	107.581	–
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	<u>354.181</u>	<u>246.600</u>

BESTEMMINGSRESERVES

<u>7: Continuïteitsreserve</u>		
Totaal continuïteitsreserve	<u>100.000</u>	<u>100.000</u>

De continuïteitsreserve wordt vooralsnog aangehouden op het niveau van einde boekjaar 2008 in afwachting van besluitvorming in 2014 over het vermogensbeleid.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013 IN €

	31 dec. 2013	31 dec. 2012
8: Bestemmingsfonds OCW		
Aanvang boekjaar Bestemmingsfonds OCW	292.343	66.440
Resultaatbestemming 2012	–	225.903
Onttrekking ten behoeve van Bestemmingsreserve		
– restant subsidie OCW 2009-2012	292.343-	–
Resultaatbestemming 2013	111.058	–
Einde boekjaar Bestemmingsfonds OCW	111.058	292.343

Het resterende saldo Bestemmingsfonds OCW van € 292.343 van 31 december 2012 wordt niet door OCW teruggevorderd. Dit saldo dient in de periode 2013-2016 te worden aangewend voor het doel waarvoor in de periode 2013-2016 een vierjaarlijkse instellingssubsidie is verleend. Het niet bestede bestanddeel van dat bedrag dient te worden opgenomen in een Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012. In 2013 is het bedrag niet aangewend. Daarom wordt het bedrag in zijn geheel onttrokken aan Bestemmingsfonds OCW en omgezet in een Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012.

	31 dec. 2013	31 dec. 2012
9: Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2009-2012		
Aanvang boekjaar	–	–
Toevoeging ten laste van Bestemmingsfonds OCW	292.343	–
Totaal bestemmingsreserve restant subsidie OCW	292.343	–

10: Coproductiefonds Holland Festival

Resultaatbestemming 2005-2008	66.920	66.920
Totaal Coproductiefonds Holland Festival	66.920	66.920

RESULTAATBESTEMMING

Het bestuur heeft besloten, overeenkomstig de in voorgaande jaren gehanteerde methodiek, het exploitatiesaldo van het boekjaar 2013 als volgt te verdelen.

	2013	
	in €	in %
Bepaling verdeelsleutel resultaat 2013		
Subsidie Cultuurnota ministerie van OCW	3.168.987	50,8
Subsidie gemeente Amsterdam	706.230	11,3
Overige opbrengsten	2.363.544	37,9
Totaal	6.238.761	100,0
Exploitatiesaldo 2013	218.639	
Toevoegen aan algemene reserve Holland Festival	107.581	49,2
Toevoegen aan Bestemmingsfonds OCW	111.058	50,8

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2013 IN €

	<u>31 dec. 2013</u>	<u>31 dec. 2012</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
11: Crediteuren	<u>111.197</u>	<u>187.881</u>
12: Belastingen en premies		
Loonbelasting en premies SVW	28.170	31.846
Omzetbelasting	–	3.124
Pensioen	<u>327</u>	<u>33.910</u>
Totaal belastingen en premies	<u>28.497</u>	<u>68.880</u>
13: Overlopende passiva		
Nog op te nemen vakantiedagen	32.267	33.626
Nog te betalen vakantiegeld	30.433	30.820
Nog te betalen kosten		
Vooruitontvangen bijdragen	107.500	92.850
Rekening-courant Stichting Vrienden	29.745	–
Beheerlasten personeel aflopend boekjaar	174	20.772
Beheerlasten materieel aflopend boekjaar	12.189	20.700
Activiteitenlasten personeel aflopend boekjaar	34.205	–
Activiteitenlasten materieel aflopend boekjaar	<u>43.149</u>	<u>19.514</u>
Totaal overlopende passiva	<u>289.662</u>	<u>218.282</u>

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Ministerie van OCW – Subsidie Cultuurnotaperiode 2013-2016

In het schrijven van 18 september 2012 met referentie 437671 heeft het ministerie van OCW het subsidiebesluit voor de cultuurnotaperiode 2013-2016 kenbaar gemaakt. Het toegekende bedrag over de cultuurnotaperiode bedraagt op basis van dit besluit € 12.641.436. Voor 2013 betekent dit een subsidiebedrag van € 3.160.359. Op 4 december 2013 maakte het ministerie van OCW zijn besluit wijziging subsidie vanwege de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling met referentie 563445 bekend. Het betreft een verhoging van het oorspronkelijke jaarlijkse subsidiebedrag met € 8.628 wat resulteert in een jaarbedrag voor 2013 en opvolgende jaren van € 3.168.987.

Gemeente Amsterdam – Subsidie Kunstenplanperiode 2013-2016

In het schrijven van 14 maart 2013 van de gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling met kenmerk 13/1616 maakt de gemeente Amsterdam haar beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2013-2016 bekend. Het bedrag is vastgesteld op jaarlijks € 706.230, ieder jaar aan te passen aan eventuele nominale prijswijzigingen.

Huurverplichting huisvesting

Het gebruik van de kantooruimte Piet Heinkade 5 is vastgelegd in een huurovereenkomst tussen Stichting Beheer Accommodatie Muziekgebouw en Bimhuis en Stichting Holland Festival. De huurperiode van 5 jaar eindigend op 28 februari 2010 is na verstrijken voortgezet in een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Voor opzegging dient een termijn van één jaar in acht te worden genomen. De huurprijs is bij aanvang vastgesteld op € 170,84 per vierkante meter en de huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. Het gehuurde omvat 299 vierkante meter. Er is geen bankgarantie afgegeven.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
BATEN			
Directe Opbrengsten			
1: Publieksinkomsten binnenland totaal	755.469	775.000	971.085
Kaartverkoop			
- Netto recettes	675.473	700.000	886.189
Overig			
- Omzet horeca	18.514	20.000	24.551
- Omzet programma's en merchandise	16.491	25.000	21.206
Totaal overig	35.005	45.000	45.757
Waardering vrijkaarten			
- Waardering vrijkaarten	44.991	30.000	39.139
- Waardering verleende kortingen	-	-	-
Totaal waardering vrijkaarten	44.991	30.000	39.139
Sponsorinkomsten			
2: Sponsoring in natura			
- Westergasfabriek Meyer-Bergman	44.900	48.000	49.710
3: Overige sponsorinkomsten			
- Westergasfabriek Meyer-Bergman	17.500	10.000	10.000
- Clifford Chance LLP	30.000	30.000	30.000
- Rabobank Amsterdam	100.000	100.000	85.000
- HF Business	30.000	45.000	35.000
- BUMA Cultuur	-	-	35.000
- DoubleTree by Hilton	2.500	-	-
Overige prospects	-	82.000	-
Totaal overige sponsorinkomsten	180.000	267.000	195.000
Overige inkomsten			
4: Coproductenten			
- NTR	20.000	-	20.000
- Royalties The Life & Death of Marina Abramovič	1.877	-	-
- Mortuos Plango, Vivos Voco	850	-	-
Totaal coproductenten	22.727	-	20.000

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
Vervolg overige inkomsten			
5: Overig			
- Advertenties	16.615	15.000	17.946
- Barthers	-	-	-
Totaal overig	16.615	15.000	17.946

SUBSIDIES EN BIJDAGEN

Structurele subsidie OCW

6: Cultuurnota 2013-2016	3.168.987	3.160.359	3.377.365
--------------------------	-----------	-----------	-----------

De structurele subsidie OCW is opgenomen overeenkomstig het subsidiebesluit met referentienummer 437671 van 18 september 2012. Het jaarlijks subsidiebedrag is € 3.160.359. Op 4 december 2013 maakte het ministerie van OCW zijn besluit wijziging subsidie vanwege de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling met referentie 563445 bekend. Het betreft een verhoging van het oorspronkelijke jaarlijkse subsidiebedrag met € 8.628 wat resulteert in een jaarbedrag voor 2013 van € 3.168.987

Structurele subsidie Amsterdam

7: Amsterdam Kunstenplan 2013-2016	706.230	706.230	785.860
------------------------------------	---------	---------	---------

De structurele subsidie gemeente Amsterdam is opgenomen overeenkomstig de beschikking subsidieverlening kunstenplan 2013-2016 met kenmerk 13/1616 van 14 maart 2013. Het jaarlijks subsidiebedrag is € 706.230.

Overige niet structurele subsidies/bijdragen

8. Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen

EU Programma Cultuur	85.000	100.000	75.000
Fonds Podiumkunsten	14.000	14.000	-
Goethe-Instituut	4.500	4.500	4.000
Stichting Slavernijverleden	25.000	25.000	-
Réseau Varèse	37.500	30.000	-
Amsterdams Fonds voor de Kunst	-	-	15.000
Ambassade Venezuela	-	-	10.000
Institut Français/Maison Descartes	12.000	-	7.000
Pro Helvetia	8.119	-	-
Prospects	-	5.500	-
Totaal	186.119	179.000	111.000

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
Overige bijdragen uit private middelen			
9: Particulieren			
Holland Festival Board of Governors	345.000	345.000	315.000
Stichting Vrienden van het Holland Festival	122.500	97.500	67.500
Schenkingen	25.000	25.000	27.250
Totaal particulieren	492.500	467.500	409.750
10: Private fondsen			
Hoofdbegunstiger SNS REAAL Fonds	350.000	350.000	350.000
Overige private fondsen			
Stichting Ammodo	150.000	150.000	–
Prins Bernhard Cultuurfonds	10.000	10.000	50.000
Turing Foundation	50.000	50.000	50.000
VSB Fonds	35.000	35.000	88.440
Prins Claus Fonds	10.000	10.000	20.000
Stichting Dioraphte	50.000	50.000	50.000
Gieskes-Strijbis Fonds	–	–	50.000
Totaal private fondsen	655.000	655.000	658.440

SNS REAAL Fonds heeft in 2010 in zijn brief met nummer 20098991 het besluit kenbaar gemaakt om hernieuwd voor een periode van 3 jaar hoofdbegunstiger te worden van het Holland Festival. Voor de jaren 2011, 2012 en 2013 zijn daarin bedragen aan het Holland Festival toegezegd van € 350.000. Ondersteuning van 2012 en 2013 was in die brief afhankelijk gesteld van een inhoudelijke en cijfermatige evaluatie van het festival van 2011. SNS REAAL Fonds heeft vervolgens in zijn brief van 10 oktober 2011 kenbaar gemaakt dat het Holland Festival ruimschoots aan de voorwaarden inzake publieksverbreding en -verjonging heeft voldaan en dat ook voor de jaren 2012 en 2013 jaarlijks een bedrag van € 350.000 ter beschikking is gesteld.

Op 13 augustus 2012 heeft het Holland Festival met Stichting Ammodo een overeenkomst afgesloten voor de duur van 3 jaar in het kader van het 'Projectplan Holland Festival juni 2013-2014-2015, internationale coproducties en eigen initiatieven'. De maximale bijdrage voor dit project bedraagt € 450.000, te verdelen in drie jaarlijkse bijdragen van € 150.000.

De overige fondsbijdragen betreffen bijdragen die zijn verstrekt ten behoeve van specifieke producties/voorstellingen. Met deze fondsen bestaan geen meerjarige afspraken.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

LASTEN

Per 31 december 2013 is de personele bezetting van het Holland Festival als in onderstaand schema. Het Holland Festival hanteert een eigen personeelsregeling en volgt op het gebied van functie-inschaling en salaris de CAO Theater. Het Holland Festival heeft de pensioenen ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn. In het overzicht is de per 1 september 2013 nieuw aangetrokken artistiek directeur opgenomen.

Bezetting per 31 december 2013		Aantallen	FTE
Directie	Beheer	1	1,00
Bureaumanagement en secretariaat	Beheer	3	1,77
Financiële administratie	Beheer	2	1,64
Development	Beheer	2	1,80
Communicatie & Marketing	Beheer	3	2,90
Productie	Activiteit	3	1,60
Programmering en artistieke directie	Activiteit	4	2,70
Totale bezetting 31 december 2013		18	13,41

Beheerlasten personeel	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
Salarissen	542.253	517.436	530.726
Vakantiegeld	40.192	37.680	39.548
Sociale lasten	81.167	67.310	81.338
Pensioen	62.375	52.155	63.281
Overige personele kosten	1.963	32.199	26.740
Totaal beheerlasten personeel	727.950	706.780	741.633

De in bovenstaand overzicht opgenomen overige personele kosten zijn ontvangen uitkeringen inzake ziektegevallen, onkostenvergoedingen, reiskosten woon-werk, premies verzuimverzekering, ARBO-aangelegenheden en kosten van personeelsactiviteiten.

De kosten uitgesplitst per afdeling	Aantal	FTE	Totaal
- Directie	2	1,10	115.148
- Secretariaat	3	1,91	99.482
- Financiën	4	1,89	136.092
- Development	3	2,00	119.219
- Communicatie & Marketing	6	4,20	258.009
Totaal	18	11,10	727.950

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	<u>Aantal</u>	<u>FTE</u>	<u>Totaal</u>
11: Waarvan met vast contract			
- Directie	1	1,00	87.618
- Secretariaat	3	1,91	99.482
- Financiën	2	1,74	126.341
- Development	2	1,80	118.347
- Communicatie & Marketing	3	2,77	207.156
Totaal	11	9,21	638.944
12: Waarvan met tijdelijk contract			
- Development	1	0,20	872
- Communicatie & Marketing	3	1,43	50.853
Totaal	4	1,63	51.725
13: Waarvan inhuur			
- Directie	1	0,10	27.530
- Financiën	2	0,15	9.751
	3	0,25	37.281

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
14: Beheerlasten materieel			
Huisvesting			
Huur	63.848	63.500	62.826
Overige huisvestingskosten	7.089	6.300	6.162
Totaal huisvesting	70.937	69.800	68.988
Bureaunkosten			
Kantoorbenodigheden	2.445	7.700	7.182
Contributies & abonnementen	29.442	28.100	28.068
Drukwerk	3.705	8.000	6.067
Porti- en koerierkosten	8.435	9.700	9.516
Kopieerkosten	8.252	12.800	11.223
Telefoonkosten	27.354	20.000	13.268
Onderhoud kantoor machines	2.183	1.000	190
Bankkosten	1.365	3.000	2.170
Salarisadministratie	3.489	5.600	5.123
Accountant	16.425	16.700	16.000
Adviseurs	29.525	15.000	16.825
Verzekeringen	4.303	5.100	4.701
Wervingskosten personeel	11.558	11.000	883
Systeembeheer en onderhoud IT	30.362	35.700	34.038
Afschrijvingskosten:			
- Inventaris	5.210	5.500	5.278
- Automatisering	15.783	12.000	11.914
- Website en database	16.871	23.000	18.342
Koffie/thee	8.957	8.700	8.284
Bestuurskosten	1.828	3.800	3.077
Kosten beheer voorgaand boekjaar	11.132	-	15.294
Diverse bureaunkosten	482	-	348
Totaal	239.106	232.400	217.791
Verwervingskosten			
Dienstreizen en representatie	61.397	62.000	62.945
Totaal verwervingskosten	61.397	62.000	62.945

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
Kosten Development			
Kosten Holland Festival Vrienden en Board of Governors	11.104	15.000	10.563
Recettederving vrijkaarten	47.690	28.300	46.576
Kosten verantwoording aanvragen	7.500	10.000	19.170
Materiaalkosten	-	5.000	30
Kosten relatieontvangsten	35.085	12.500	19.540
Kosten vriendenavond	19.277	12.500	11.791
Kosten opening	22.740	27.500	11.515
Totaal kosten Development	143.396	110.800	119.185
Kosten Communicatie & Marketing			
Kosten corporate communicatie	48.584	45.800	52.262
Totaal kosten Communicatie & Marketing	48.584	45.800	52.262
Totaal beheerlasten materieel	563.420	520.800	521.171
Activiteitenlasten personeel			
Salarissen	360.783	376.264	410.657
Vakantiegeld	19.838	26.920	21.869
Sociale lasten	48.651	63.290	60.323
Pensioen	29.412	33.145	34.128
Overige personele kosten	19.290	20.101	1.224-
Waarvan doorbelast aan producties	45.046-	70.000-	115.190-
Totaal activiteitenlasten personeel	432.928	449.720	410.562
De kosten uitgesplitst per afdeling			
	Aantal	FTE	Totaal
- Productie	8	4,06	183.079
- Artistieke directie en programmering	5	3,02	249.849
Totaal	13	7,08	432.928
15: Waarvan met vast contract			
- Productie	3	2,06	145.622
- Artistieke directie en programmering	2	2,00	137.482
Totaal met vast contract	5	4,06	283.104

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.4 TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2013 IN €

Vervolg activiteitenlasten personeel

16: Waarvan met tijdelijk contract

	Aantal	FTE	Totaal
- Productie	5	2,00	82.503
- waarvan doorbelast aan producties	-4	-1,42	45.046-
- Artistieke directie en programmering	1	0,32	12.100
Totaal met tijdelijk contract	2	0,90	49.557

17: Waarvan inhuur

- Artistieke directie en programmering	2	0,70	100.267
Totaal inhuur	2	0,70	100.267

18. Activiteitenlasten materieel

	Exploitatie 2013	Begroting 2013	Exploitatie 2012
Totaal activiteitenlasten materieel	4.295.824	4.547.261	4.494.738

De activiteitenlasten zijn als volgt te specificeren:

Productie- en voorstellingskosten

Honoraria/uitkoopsommen	1.507.056	PM	1.695.279
Reis-, verblijf- en hotelkosten	619.345	PM	584.644
Technisch/algemeen personeel	321.840	PM	323.182
Zaalkosten	534.116	PM	566.568
Materiaal, decors en technische apparatuur	487.622	PM	458.056
Overige productiekosten	246.794	PM	243.731
Totaal productie- en voorstellingskosten	3.716.773	4.013.061	3.871.460

Overige materiële activiteitenlasten

Specifieke kosten Communicatie & Marketing	500.396	429.200	536.289
Inkoop horeca/cd's etc.	21.588	45.000	31.185
Theaterbesprekkosten	55.378	60.000	55.804
Kosten activiteiten voorgaand boekjaar	1.689	-	-
Totaal overige materiële activiteitenlasten	579.051	534.200	623.278

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.5 SPECIFICATIE PRODUCTIE- EN VOORSTELLINGSKOSTEN IN €

Hans was Heiri	146.928	Lunchconcerten	4.689
Exhibit B	155.721	DoubleTree Late Nights	8.725
The Pyre	56.019	Overige/vervallen producties	6.958
SHIROKURO	21.203	Contextprogramming	28.541
Everyday	33.914	Citydressing	60.286
The Bell and The Glass & Shuffle ...	8.513		
The Inquisitive Musician	11.841	Totaal	3.716.773
West Side Story	94.861		
Brooklyn Babylon	86.888		
The Wild Duck	151.070		
Shéda	104.050		
Cineastas	52.174		
Tratando de hacer una obra que ...	25.824		
Prefiero que me quite el sueño ...	31.361		
Die aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui	173.028		
Marktplaats 76	122.167		
Circo Ambulante	124.218		
L.A. Dance project	68.112		
El Djoudour (The Roots)	111.148		
CRACKz (Dança Morta)	100.115		
Quartett	515.150		
Sunken Garden	367.842		
Opera in het park: Die Meistersinger von Nürnberg	29.179		
Desdemona	152.686		
Tragedy of a Friendship	109.754		
Troparion & Suster Bertken	174.997		
When the mountain changed its clothing	184.918		
El Gusto	77.381		
Hildur Guðnadóttir	9.254		
For Bunita Marcus	11.225		
Nine Rivers	158.086		
Brooklyn to Berlin	56.350		
Cabaret Songs	9.468		
The Gloaming	9.999		
Licht op de langste dag	30.761		
Mahlerlieder	31.549		

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.6 TOELICHTING VERSCHILLEN TUSSEN REALISATIE EN BEGROTING EXPLOITATIEREKENING 2013

De begroting wordt ieder jaar op een tijdstip vastgesteld waarop een aanzienlijk aandeel van de gegevens over de programmering en de daarbij horende verwachting omtrent de kosten en opbrengsten nog niet volledig vaststaan. Daardoor kunnen er binnen de productiebegrotingen grote verschuivingen ontstaan. Datzelfde kan worden gezegd over de sponsor- en fondsenwerving. De opbrengsten van sponsors en bijdragen van fondsen zijn op het moment van vaststelling van de begroting moeilijk naar realiteit in te schatten. Het behaalde resultaat heeft de verwachtingen ruimschoots overtroffen.

BATEN

Publieksinkomsten

De publieksinkomsten zijn € 20.000 lager uitgevallen dan begroot. Vooraf is voorzichtigheid betracht omtrent de verkoopverwachtingen als gevolg van het economische klimaat. Uiteindelijk was de kaartverkoop 3 à 4% lager dan verwacht. Verder bleek ook de omzet van horeca, programma's en merchandising € 10.000 lager dan begroot. De waardering van de verstrekte vrijkaarten is, mede door het toenemend aantal particuliere ondersteuners van het Holland Festival, € 15.000 hoger uitgevallen.

Sponsorinkomsten

Behoudens de niet gerealiseerde prospects zijn de sponsorinkomsten lager dan wel conform de verwachtingen uitgekomen.

Overige inkomsten

Er zijn voor € 23.000 aan niet begrote coproductiebijdragen gerealiseerd. Ook de advertentie-inkomsten bleken in geringe mate beter dan verwacht.

Subsidies

Als gevolg van een prijscorrectie was de structurele subsidie OCW € 9.000 hoger dan voorzien.

Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen

De verwachting omtrent de bijdrage van de EU is neerwaarts bijgesteld. Daarnaast kon een hogere bijdrage Réseau Varèse worden bijgeschreven en leverden Institut Français/Maison Descartes en Pro Helvetia in totaal € 20.000 aan niet begrote bijdragen.

Particulieren

Door een hogere bijdrage van Stichting Vrienden van het Holland Festival waren de baten van particulieren € 25.000 hoger dan verwacht.

Fondsen

De fondsbijdragen waren conform begroting.

LASTEN

Beheerlasten personeel

De beheerlasten personeel zijn wat de vaste en tijdelijke contracten betreft licht lager dan begroot uitgekomen. De kosten voor inhuur als gevolg van tijdelijk arbeidsongeschiktheid en personeelwisselingen waren niet voorzien. Verder heeft een tweetal gevallen van tijdelijke arbeidsongeschiktheid er toe geleid dat de kosten voor dekking van verzuimrisico's beduidend hoger zijn geworden.

Beheerlasten materieel

De beheerlasten materieel waren in totaal € 43.000 hoger dan begroot. Bij bureaunkosten was de stijging € 7.000 door hogere lasten voor telefonie, extern advies, hogere afschrijvingen op automatisering en nagekomen kosten 2012. Daartegenover stonden meevallers bij kopieerkosten, systeembeheer en onderhoud IT en afschrijvingskosten website en database. De kosten Development bleken € 33.000 hoger als gevolg van beduidend hogere lasten van verstrekte vrijkaarten en hogere kosten voor relatieontvangsten.

Activiteitenlasten personeel

De activiteitenlasten personeel waren 4% lager dan begroot ondanks de inhuur per 1 september van de nieuwe artistiek directeur. Die kosten waren voor 2013 bij de opstelling van de begroting nog niet voorzien. Verder waren in 2013, zij het slechts tijdelijk, extra kosten noodzakelijk ter vervanging van een arbeidsongeschikte werknemer.

Activiteitenlasten materieel

Op de vertoonde producties zijn de kosten aanmerkelijk lager uitgevallen dan begroot. Dat heeft geleid tot een budgetresultaat van € 296.000 op de voorstellingskosten. Op nagenoeg iedere productiebegroting is bezuinigd. Ook hebben incidentele meevallers op onderdelen voor minder kosten gezorgd.

De specifieke kosten voor Communicatie & Marketing waren € 70.000 hoger. Deels als gevolg van incidentele hogere kosten op de verkoopbackoffice en deels als gevolg van verhoogde inspanningen op het gebied van advertising, affichering, radio en televisie.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.7 PRESTATIEVERANTWOORDING INTERNATIONALE FESTIVALS

	2013		Activiteitenplan		2012	
	Aantal	Bezoekers	Aantal	Bezoekers	Aantal	Bezoekers
Totaal aantal voorstellingen/ vertoningen	222	68.767	–	64.100	222	77.343
Totaal aantal schoolvoorstellingen/ schoolvertoningen PO	–	–	–	–	–	–
Totaal aantal schoolvoorstellingen/ schoolvertoningen VO	1	10	–	100	–	–
Activiteiten voor vakgenoten	15	630	–	–	12	676
– waarvan lezingen, seminars en workshops	8	469	–	–	12	676
– waarvan netwerkbijeenkomsten	–	–	–	–	–	–
– waarvan showcases	5	91	–	–	–	–
– waarvan studiedagen	2	70	–	–	–	–
Totaal aantal bezoeken (excl. activiteiten voor vakgenoten)	207	68.137	–	64.100	210	76.667
– waarvan aantal betalende bezoekers)		55.163				59.951

De gepresenteerde bezoekcijfers zijn voor het grootste deel (55.163) gebaseerd op geregistreerde verkoop van plaatsbewijzen. Daarnaast is er een groot aantal voorstellingen/activiteiten met gratis toegang. Hierbij is de schatting van de bezoekaantallen (13.604) gebaseerd op een geformaliseerde procedure voor visuele waarnemingen ter plaatse.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.8 PRESTATIEOVERZICHT PER PRODUCTIE

Naam productie	Uitvoeringslocatie	Realisatie		Prognose	
		Vrst	Bezoekers	Vrst	Bezoekers
		222	68.767	96	52.223
Hans was Heiri	Koninklijk Theater Carré	3	3.146	3	3.722
Exhibit B	Loods 6	9	1.190	9	1.432
The Pyre	Frascati	2	329	2	215
SHIROKURO	Stadsschouwburg Grote Zaal	1	732	1	472
Everyday	Muziekgebouw aan 't IJ	1	396	1	491
The Bell and The Glass & Shuffle & ...	EYE	1	234	1	157
The Inquisitive Musician	Stedelijk Museum Amsterdam	2	191	2	209
West Side Story	Koninklijk Theater Carré	1	1.450	1	1.127
Brooklyn Babylon	Muziekgebouw aan 't IJ	1	697	1	491
The Wild Duck	Muziekgebouw aan 't IJ	3	773	3	644
Shéda	Stadsschouwburg Grote Zaal	2	250	2	586
Cineastas	Frascati	2	311	2	286
Tratando de hacer una obra que cambie el mundo	Frascati	2	356	2	286
Prefiero que me quite el sueño	Frascati	2	318	2	286
De Meeuw	Stadsschouwburg Rabozaal	6	2.231	6	2.695
Der aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui	Stadsschouwburg Grote Zaal	2	1.480	2	1.040
Marktplaats 76	Zuiveringshal West	2	511	2	689
Circo Ambulante	Stadsschouwburg Rabozaal	2	1.009	2	900
L.A. Dance project	Stadsschouwburg Grote Zaal	2	1.516	2	1.318
El Djoudour	Stadsschouwburg Grote Zaal	3	1.420	3	1.756
Le Sacre du Printemps I Ouverture	Muziektheater Amsterdam	6	8.231	6	6.697
CRACKz (Dança Morta)	Zuiveringshal West	2	848	2	1.112
Quartett	Gashouder	2	1.608	2	1.289
Sunken Garden	Stadsschouwburg Rabozaal	6	2.753	6	1.872
Die Meistersinger von Nürnberg	Muziektheater Amsterdam	7	9.237	7	7.814
Desdemona	Muziekgebouw aan 't IJ	3	2.068	3	1.970
Tragedy of a Friendship	Stadsschouwburg Grote Zaal	2	867	2	693
Troparion & Suster Bertken	Muziekgebouw aan 't IJ	2	802	2	765
When the mountain changed its clothing	Zuiveringshal West	2	990	2	788
El Gusto	Koninklijk Theater Carré	1	1.691	1	1.202
Hildur Guðnadóttir	Bimhuis	1	247	1	244
For Bunita Marcus	Muziekgebouw aan 't IJ	1	355	1	491
Het evangelie volgens John Adams	Concertgebouw	1	1.900	1	1.569
Nine Rivers	Muziekgebouw aan 't IJ	1	331	1	239
Brooklyn to Berlin	Muziekgebouw aan 't IJ	1	461	1	491
Cabaret Songs	Bimhuis	1	206	1	313

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.8 PRESTATIEOVERZICHT PER PRODUCTIE

Naam productie	Uitvoeringslocatie	Vrst	Bezoekers	Vrst	Bezoekers
The Gloaming	Bimhuis	1	323	1	278
Licht op de langste dag	Muziekgebouw aan 't IJ	1	281	1	561
Mahlerlieder	Muziekgebouw aan 't IJ	1	620	1	632
De Meeuw - try out	Stadsschouwburg Rabozaal	3	835	3	1.348
Memento Mori	Concertgebouw	2	1.800	2	3.053
Die Meistersinger von Nürnberg	Oosterpark	1	1.100	–	–
Blacklight	Bijlmer Parktheater	2	75	–	–
Masterclass Charles Rodgers	HJS	5	91	–	–
Masterclass David Mitchell	HKU	1	29	–	–
Interview David Mitchell	Vondelkerk	1	113	–	–
Lunchconcerten	Passage Rijksmuseum	3	1.975	–	–
DoubleTree Late Nights	DoubleTree by Hilton	3	986	–	–
Rythm is it? Voordracht MCL	Frascati	2	70	–	–
Café Brecht	Café Brecht	2	35	–	–
Masterclass Abou Lagraa	SG Studios	2	20	–	–
Lezing Michel van der Aa	Filmacademie	1	20	–	–
Workshop Balkanzingen	Muziekgebouw aan 't IJ	1	36	–	–
Masterclass Conservatorium	Conservatorium Amsterdam	1	12	–	–
Lezing Wunderbaum	VLLA	1	98	–	–
HF Young	De Brakke Grond	1	480	–	–
HF Young	Goethe-Institut	1	125	–	–
HF Young	Stadsschouwburg	1	40	–	–
Desdemona - generale	Muziekgebouw aan 't IJ	1	45	–	–
Troparion & Suster Bertken - generale	Muziekgebouw aan 't IJ	1	16	–	–
Die Meistersinger von Nürnberg - generale	Muziektheater Amsterdam	1	800	–	–
Een beetje geschiedenis	Nova college (nov. 2012)	1	10	–	–
Een beetje geschiedenis	MC Theater	1	115	–	–
Inleidingen	Alle festivallocaties	70	6.223	–	–
Meet the Artist	Alle festivallocaties	20	1.187	–	–
Workshop Acrobatiek	Koninklijk Theater Carré	1	16	–	–
Is muziektheater de kunstvorm van de 21e eeuw?	Muziekgebouw aan 't IJ	1	56	–	–
Totaal		222	68.767	96	52.223

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

6.9 PRESTATIEOVERZICHT PER PROGRAMMAONDERDEEL

	2013			2012		
	prod.	vrst	bezoekers	prod.	vrst	bezoekers
Opera/muziektheater	11	28	20.286	8	21	18.145
Muziek/concerten	11	12	8.215	20	24	14.744
Theater	10	26	8.074	10	34	16.129
Dans	4	13	12.015	6	20	13.570
Multidisciplinair	9	21	8.365	9	18	4.099
Fuel - Context	20	32	4.402	17	24	4.154
Inleidingen	54	90	7.410	32	80	6.252
Overig/ten dele gratis	–	–	–	1	1	250
Totaal	119	222	68.767	103	222	77.343

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013
BIJLAGE

COPRODUCTIE/SAMENWERKING

Eigen producties en initiatieven van het Holland Festival waren *Troparion & Suster Bertken* van Rob Zuidam, *Nine Rivers* van James Dillon, met Askol|Schönberg, Cappella Amsterdam en Slagwerk Den Haag, *For Bunita Marcus* van Morton Feldman door Reinbert de Leeuw.

In 2013 werkte het Holland Festival als coproducent samen met:

Sunken Garden – Michel van der Aa
English National Opera, Luminato Festival (Toronto), Opera de Lyon, Barbican Centre

Tragedy of a Friendship – Jan Fabre
Vlaamse Opera, Troubleyn/Jan Fabre, Concertgebouw Brugge, Théâtre de la Ville Paris, Opéra de Lille, Wagner Geneva Festival

Troparion & Suster Bertken – Rob Zuidam
Delft Chamber Music Festival (voor *Troparion*)

When the mountain changed its clothing – Heiner Goebbels
Steirischer Herbst, Maribor Theater Festival, Festival Borstnikovo srečanje in Maribor 2012 Culturele Hoofdstad van Europa, Festival d'Automne à Paris, Grand Théâtre (Luxemburg), Kunstenfestivaldesarts, KunstFestSpiele Herrenhausen

Sbéda – Dieudonné Niangouna
Festival d'Avignon, Scène nationale d'Annecy

Cineastas - Mariano Pensotti
Grupo Marea, Complejo Teatral de Buenos Aires, Kunstenfestivaldesarts, Wiener Festwochen, HAU Hebbel am Ufer, Festival d'Automne à Paris, El Cultural San Martín, Festival Theaterformen Hannover/Braunschweig

Marktplaats 76 - Jan Lauwers
Ruhrtriennale, Burgtheater Wien

The Pyre - Gisèle Vienne
Opéra de Lille, Le Parvis/Scène National de Tarbes, Centre Pompidou, Les Spectacles Vivants, IRCAM, Comédie de Caen, Centre Dramatique National de Normandie, Festival Automne en Normandie, Scène nationale d'Evreux, Bonlieu Scène nationale,

La Bâtie Genève, Centre de Développement Chorégraphique Toulouse, Centre Dramatique National Orléans Loiret Centre, CCN d'Orléans, Malta Festival-Poznan, International Summer Festival, Hamburg, Künstlerhaus Mousonturm, Next Festival, Eurometropolis Lille-Kortrijk-Tournai & Valenciennes, BIT Teatergarasjen, Festival de Otoño a Primavera, IDEOLOGIC ORGAN, Designgroup Professional Gmb

SHIROKURO – Tomoko Mukaiyama, Nicole Beutler en Jean Kalman
NBprojects, Tomoko Mukaiyama Foundation, Dance Triennale Tokyo, DeSingel, Grand Theatre Groningen

El Djoudour – Abou Lagraa
Grand Théâtre de Provence – Marseille Provence 2013/Capitale Européenne de la Culture, Les Gémeaux/Sceaux/Scène Nationale, Théâtre National de Chaillot, La Coursive/Scène Nationale La Rochelle, Le Théâtre/ Scène Nationale de Narbonne

CRACKZ (Dança Morta) – Bruno Beltrão
Wiener Festwochen, Tanzquartier Wien, Kunstenfestivaldesarts, PACT Zollverein, Tanz im August, Festival d'Automne à Paris

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013
BIJLAGE

TOTAALPROGRAMMA HOLLAND FESTIVAL 2013

OPERA & MUZIEKTHEATER

Quartett Luca Francesconi, Heiner Müller, Teatro alla Scala, La Fura dels Baus
Sunken Garden Michel van der Aa, David Mitchell
Die Meistersinger von Nürnberg De Nederlandse Opera, Richard Wagner
Opera in the park: Die Meistersinger von Nürnberg De Nederlandse Opera
Desdemona Toni Morrison, Rokia Traoré, Peter Sellars
Tragedy of a Friendship Jan Fabre, Moritz Eggert, Stefan Hertmans
Troparion & Suster Berken Rob Zuidam
When the mountain changed its clothing Heiner Goebbels, Vocal Theatre Carmina Slovenica

THEATER

The Wild Duck Simon Stone, Belvoir (Sydney)
Shéda Dieudonné Niangouna
Cineastas Mariano Pensotti
Tratando de hacer una obra que cambie el mundo La Re-sentida
Prefiero que me quite el sueño Goya a que lo haga cualquier hijo de puta Rodrigo García, Emilio García Wehbi
De Meeuw Toneelgroep Amsterdam
Der aufhaltsame Aufstieg des Arturo Ui Bertolt Brecht, Heiner Müller, Berliner Ensemble
Marktplaats 76 Jan Lauwers & Needcompany
Circo Ambulante Theatre of Nations, Moskou

MULTIDISCIPLINAIR

Hans was Heiri Zimmermann & de Perrot
The Pyre Gisèle Vienne
Exhibit B Brett Bailey, Third World Bunfight
SHIROKURO Tomoko Mukaiyama, Nicole Beutler, Jean Kalman
Everyday Christian Marclay
The Bell and The Glass & Shuffle & Screen Play Christian Marclay, MAZE
The Inquisitive Musician Cindy Bernard
West Side Story Radio Filharmonisch Orkest
Brooklyn Babylon Danijel Zvezelj, Darcy James Argue

DANS

L.A. Dance Project Benjamin Millepied, William Forsythe, Merce Cunningham
El Djoudour (The Roots) Abou Lagraa, Compagnie La Baraka, Ballet contemporain d'Alger
Sacre du Printemps | Overture Het Nationale Ballet
CRACKZ (Dança Morta) Bruno Beltrão, Grupo de Rua de Niterói

MUZIEK

El Gusto – Kasbba Blues Meesters van de chaabi
Hildur Guðnadóttir
For Bunita Marcus Morton Feldman, Reinbert de Leeuw
Het evangelie van John Adams John Adams, Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor
Nine Rivers James Dillon, Asko|Schönberg, Slagwerk Den Haag, Cappella Amsterdam
Memento Mori Koninklijk Concertgebouworkest
Brooklyn to Berlin Slistenensemble Kaleidoskop, Lee Ranaldo
Cabaret Songs Benjamin Britten, Conor Mitchell, Jamie McDermott
The Gloaming
Licht op de langste dag Radio Kamer Filharmonie, Régis Campo, Pascal Dusapin, Misato Mochizuki, Matijs de Roo
Mahlerlieder Franui, Gustav Mahler

FUEL & CONTEXT

Blacklight
Interview met David Mitchell door Mieke van der Weij
Is muziektheater de kunstvorm van de 21e eeuw? Michel van der Aa, James Dillon, Luca Francesconi, Peter Sellars
Lunchconcerten passage Rijksmuseum Studenten Koninklijk Conservatorium
DoubleTree Late Nights
Rhythm is it? Dramaturgy in between music and theatre
Café Brecht
Workshop Acrobatiek
Workshop Balkanzingen
Workshop
Een beetje geschiedenis
Wunderbaums The New Forest – seminar #2 Timotheus Vermeulen, Sander Veenhof, Oui, Share,

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013
BIJLAGE

OVERZICHT MEDEWERKERS HOLLAND FESTIVAL 2013

Broodfonds, Turntoo, Koen Haegens & Buurtzorg
Nederland

VASTE MEDEWERKERS

ARTISTIEK DIRECTEUR

Pierre Audi

ZAKELIJK DIRECTEUR

Annet Lekkerkerker

PROGRAMMERING

Annemieke Keurentjes (dans en theater)
Jochem Valkenburg (muziek en muziektheater)

DEVELOPMENT

Leonie Kruizenga (hoofd)

Esther van der Veldt

COMMUNICATIE & MARKETING

Norbert Bode (hoofd)

Erna Theys

Gertjan Pruim

PRODUCTIE

Sigi Giesler (hoofd)

Joke van Amersfoort, tot 11-2-2013

Ad van der Koog

Han van Poucke

FINANCIËN

Servaas Hensen (hoofd)

Ingrid Baltus

BUREAUMANAGEMENT

Harmina Snoodijk (directiesecretaresse)

Marleen Franssen, tot 1-12-2013

Nicole Mooi, vanaf 1-12-2013

Henny Knap (archief)

**TIJDELIJKE MEDEWERKERS /
FREELANCE FESTIVALMEDEWERKERS**

VASTE ADVISEURS

Bryn Ormrod (muziek)

Peter Romkema (technisch coördinator productie)

PROGRAMMERING

Jonne ter Braak (Context)

COMMUNICATIE & MARKETING

Anne-Fleur Huiskamp, Laura Reijnders, Micha Sam-
som, Marieke Smits, Maartje Strijbis, Chiel Zwinkels

PRODUCTIE

Janneke den Engelsen, Djoere de Jong, Tiedo
Wilschut, Annemarie Bembom, Charlie de Bakker,
Daniël Kuijpers, Dennis Verhaeg, Dirk Houthoff,
Erik Borgman, Gerco van Veenen, Henk Langeveld,
Hidde Bisschop, Janine van der Molen, Kees van
Mameren, Mike Evers, Martijn Smolders, Peter
Pereboom, Pieter Loman, Pomme van Vught, Remco
van Wely, Robert Wit, Roel Evenhuis, Richard Pael,
Romy Rigter, Tom van der Loo, Tycho van Ywaarden

**STAGIAIRES COMMUNICATIE & MARKETING/
PRODUCTIE/DEVELOPMENT**

Ruth Bos (Rijksuniversiteit Groningen, Kunst,
Cultuur & Media)

Mathilde Stuyling de Lange (Universiteit van
Utrecht, MA Kunstbeleid & Management)

Renske Homans (Rijksuniversiteit Groningen,
Kunst, Cultuur & Media)

Sarah Faye van der Ploeg (Université de Nantes,
Langues et Cultures Étrangères)

Jaleesa Williams (Amsterdamse Hogeschool voor de
Kunsten/OPP)

VRIJWILLIGE MEDEWERKERS

COMMUNICATIE & MARKETING

Ralph-Hermen Huiskamp

HF YOUNG CIRCLE

Sarah Berckenkamp, Quirijn Bongaerts, Maarten
Bul, Marco Dalmeijer, Marie-Paule Fritschy, Matthijs
Geneste, Eva van Ingen, Judith van Ingen, Bram de
Jaeger, Peggy de Jong, Chris Julien, Krystian Lada,
Judith Lekkerkerker, Margriet van Lidth, Claire
Mulder, Anne Ruygt, Farid Tabarki, Ruud Verschuur,
Heleen Wilbrink

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013

BIJLAGE

NEVENFUNCTIES 2013

BESTUUR

Martijn Sanders, voorzitter, was tot 2006 directeur van het Concertgebouw Amsterdam en is sindsdien als adviseur en/of toezichthouder betrokken bij diverse bedrijven en instellingen. Op 11 maart 2009 is Martijn Sanders benoemd tot voorzitter van het bestuur van de Stichting Holland Festival. De voorzitter van het bestuur is tevens voorzitter van de Board of Governors die op 3 juni 2010 is opgericht. Naast dit voorzitterschap bekleedt Sanders de volgende functies: bestuursvoorzitter van Vereniging Rembrandt, het Internationaal Franz Liszt Piano Pianoconcours; voorzitter Stichting Cultural Heritage, voorzitter Stichting Erasmusprijs; lid RvC Amsterdam ArenA, Intermusica, lid bestuur Armando Stichting en Gergiev Festival Rotterdam; member of the Artistic Committee of the Borletti-Buitoni Trust Foundation; lid College van Toezicht op het Auteursrecht, lid RvC Unirobe Meeús Groep en artistiek leider campagne Eindhoven Brabant Culturele Hoofdstad Europa 2018.

Renze Hasper, penningmeester tot 31 januari 2014, daarna bestuurslid, was tot 2007 partner bij KPMG waar hij diverse managementfuncties heeft bekleed. Renze Hasper is op 14 december 2007 toegetreden tot het bestuur van de Stichting Holland Festival als penningmeester. Deze functie bekleedt hij ook bij de Hermitage Amsterdam en JINC. Verder is hij bestuurslid van VNO/NCW Amsterdam.

Marjet van Zuijlen, secretaris, is actief als management consultant, dagvoorzitter en toezichthouder. Sinds 14 december 2007 maakt Marjet van Zuijlen deel uit van het bestuur als secretaris. Daarnaast is zij bestuursvoorzitter van het Nationale Toneel, bestuurslid van Filmfestival By the Sea, voorzitter van het Overleg Platform Telecommunicatie, lid van de Raad van Advies van de RAI en van de Raad van Advies van het Instituut voor informatierecht van de UvA. Zij is lid van de Raad van Commissarissen van Verbrugge Terminals, Royal Wessanen en Holland Casino.

Joachim Fleury, bestuurslid, is advocaat en Partner bij Clifford Chance LLP. Hij is op 9 mei 2008 toegetreden tot het bestuur. Fleury woont afwisselend in Amsterdam en Londen. In Londen bekleedt hij nevenfuncties in de culturele sector bij de theaters Sadler's Wells, Donmar Warehouse en het Almeida Theatre. In Nederland is Joachim Fleury tevens secretaris van

het bestuur van de NAPK, bestuurslid van Stichting De Versterking, The Wallfish Band (een Brits/Nederlands kamermuziek-ensemble gericht op vroege muziek) en president-commissaris van Trimalchio Fund Management BV.

Mavis Carrilho, bestuurslid, is zelfstandig adviseur en executive coach. Zij heeft ruim twintig jaar ervaring als organisatieadviseur en interim-manager in de profit- en non-profitsector. Op 10 september 2010 is Mavis Carrilho toegetreden tot het bestuur van het Holland Festival. Daarnaast is zij lid van de Raad van Toezicht van het Fonds Podiumkunsten, penningmeester bij Stichting Julius Leefft, alsmede bestuurslid van Stichting ZO!Cultuur Zuidoost. Verder is zij commissaris bij woningcorporatie Ymere.

Ben Noteboom, bestuurslid, per 31 januari 2014 penningmeester, is CEO en chairman of the executive board van Randstad Holding N.V. Hij is op 11 januari 2012 benoemd tot bestuurslid van het Holland Festival. Hij is tevens bestuurslid bij de Stichting VUmc CCA, board member bij AmCham (Amerikaanse KvK in Nederland) en maakt verder deel uit van de Raad van Advies van Champs on Stage en de Raad van Advies van de Nederlandse Vereniging van Investor Relations.

DIRECTIE/STAF

Pierre Audi, artistiek directeur is artistiek directeur van De Nederlandse Opera (hoofdfunctie). Hij bekleedt sinds 2005 de functie van artistiek directeur bij het Holland Festival. Daarnaast is hij bestuurslid van De Ateliers en Société Gavignie s.

Annet Lekkerkerker, zakelijk directeur, is sinds 1 oktober 2009 zakelijk directeur van Stichting het Holland Festival. Daarnaast is zij lid van de Raad van Advies van de NPS, lid van de Raad van Toezicht van het Nederlands Theaterfestival, bestuurslid van de Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam en heeft zij zitting in het bestuur van de Stichting Amsterdam 2013.

Enkele vaste medewerkers van het Holland Festival zetten naast hun werkzaamheden voor het festival, vrijwillig hun expertise in bij andere instellingen, organisaties of evenementen.

Annemieke Keurentjes, programmear theater en dans, is voorzitter van de Stichting IM, secretaris bij Stichting Brokken en bij Stichting Tilt.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013
BIJLAGE

Jochem Valkenburg, programmeur muziek en muziektheater, is panellid NTR Diskotabel (Radio 4), jurylid Edison Klassiek, panellid bij thema-avond “Contra-punkt - Dialog der Kulturen: Niederlande: Innovation in der Krise?”, georganiseerd door Goethe-Institut en Bayerischer Rundfunk (24 oktober 2013, Goethe-Institut, München), panellid tijdens symposium “Don’t Panic! Arts in Austerity”, georganiseerd door Third Ear Music en Southbank Centre (6 december 2013, Southbank Centre, Londen).

Norbert Bode, hoofd Communicatie & Marketing, is secretaris bij Overvoorde–Gordon Stichting/het Pauw Hof Fonds en gastspreker bij het vak Marketing en Management van Kunst Cultuur bij de masteropleiding Arts and Heritage: Policy Management & Education van de Maastricht University.

Leonie Kruizenga, hoofd Development, is lid van het panel van de verkiezing Kunstenaar van het Jaar.

Sigi Giesler, hoofd Productie, coacht vierdejaarsstudenten (afstudeertraject) aan de Amsterdam Hogeschool van de Kunsten, afdeling Opleiding Productie Podiumkunsten en geeft daar incidenteel les en begeleidt studiereizen. Verder is zij voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Nieuw Nederlands Opera Front.

Han van Poucke, producent, coacht vierdejaarsstudenten (afstudeertraject) aan de Amsterdamse Hogeschool van de Kunsten, afdeling Opleiding Productie Podiumkunsten.

Gertjan Pruim, marketingmedewerker, is bestuurslid bij (poppodium) LVC/de Nobel in Leiden.

**JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013
BIJLAGE**

HOLLAND FESTIVAL 2013 IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

HF BUSINESS

Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V.,
G&S Vastgoed, ING Groep, Schut van de Ven
Notariskantoor, Ten Have Change Management,
WPG Uitgevers B.V.

HF YOUNG FRIEND

Double Effect

GOVERNORS

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat,
R.F. van den Bergh, W.L.J. Bröcker, J. van den
Broek, L.J. en A.H.A.M. van Driel-Corthals, Jeroen
Fleming, J. Fleury, V. Halberstadt, H.J. ten Have
en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Irina en
Marcel van Poecke, Ton en Maya Meijer-Bergmans,
Sijbalt Noorda en Mieke van der Weij, Robert Jan
en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Françoise van
Rappard-Wanninkhof, A. Ruys en M. Ruys-van
Haften, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff,
Tom de Swaan, S. Tóth, Elise Wessels-van Houdt,
H. Wolfert en M. Brinkman

VRIENDEN VAN HET HOLLAND FESTIVAL

HARTSVRIENDEN

S. van Delft-Vroom, H. Doek, Wendy van Ierschot,
F. Koffrie, K. Kohlstrand, J. en M. Kuiper-Gerlach,
M. Plotnitsky, P. Voorsmit, P. van Welzen en C. Laféber

BESCHERMERS

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, A. van de
Beek en S. van Basten Batenburg, S. Brada, Frans
en Dorry Cladder-van Haersolte, Kommer en Josien
Damen, J. Docter en E. van Luijk, H. Doek,
L. Dommering-van Rongen, E. Flores d'Arcais,
E. Granpré Moliere, E.H. Horlings, J. Houwert,
Luuk H. Karsten, R. Katwijk, R. Kupers en H. van
Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, H. en
I. Lindenbergh-Sluis, F. Mulder, G. van Oenen,
H. Pinkster, H. Sauerwein, R. van Schaik en W. Rutten,
K. Tschennett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie,
R.R. Walstra, A. van Wassenauer, O.L.O. en Tineke
de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

BEGUNSTIGERS

M. Beekman, I. van den Bercken, E. Blankenburg, Co
Bleeker, A. Boelee, K. de Bok, Jan Bouws, E. Bracht,
G. Bromberger, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker,
J. Drupsteen, Chr. van Eeghen, J. van der Ende,
Ch. Engeler, E. Eshuis, E. Goossens-Post, E. de
Graaff-Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen,
D. Grobbe, J. Haalebos, J. Hennephof, M. Henriques
de Castro, G. van Heteren, L.D.M.E. van Heteren,
B. van Heugten, S. Hodes, Herma Hofmeijer,
R. Hoogendijk, J. Hopman, A. Huijser,
E. Hummelen, G. van der Hulst, P. Jochems, Jan de
Kater, J. Keukens, A. Ladan, M. Le Poole,
M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon,
T. Lodder, J. Man, D. van der Meer, E. van der Meer-
Blok, A. Mees-Lubberman, A. de Meijere, J. Melkert,
E. Merckx, A. Nieuwenhuizen, R. Nieuwpoort,
La Nube, Kay Bing Oen, B. Oremus, E. Overkamp
en A. Verhoog, C. van de Poppe, P. Price, F. Racké,
S. van de Ree, Wessel Reinink, L.M. Remarque-Van
Toorn, Thecla Renders, M. Robben, B. Robbers,
A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, C. Schoorl,
E. Schreve-Brinkman, C.W.M. Schunck, P. Smit,
G. Smits, I. Snelleman, A. Sonnen, K. Spanjer,
C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa,
H.B. van der Veen, R. Verhoeff, C. van der Vlies,
R. Vogelenzang, F. Voorsluit-Spanhoff,
A. Vreugdenhil, A. Wertheim, M. Willekens, M. van
Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant,
P. van Zwieten en N. Aarnink

JONGE BEGUNSTIGERS

Kai Ament, Maarten van Boven, J.A. de Groot,
G. Schunselaar, David van Traa, H. Verhagen, Vivian
van der Weide, M. van Zijl Langhout

ANONIEME SCHENKERS

Ook dankt het Holland Festival anonieme schenkers.

LIEFHEBBERS

Het Holland Festival dankt 659 Liefhebbers voor
hun steun en bijdrage.

JAARVERANTWOORDING HOLLAND FESTIVAL 2013 BIJLAGE

HOLLAND FESTIVAL 2013 IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

SUBSIDIËNTEN

HOOFDBEGUNSTIGER

sns bovenin plaatsen?

SPONSORS, FONDSSEN EN INSTELLINGEN

MEDIAPARTNERS

PARTNERS

Het Holland Festival is lid van Réseau Varèse, het internationale netwerk dat zich ten doel stelt de Europese hedendaagse muziek te ondersteunen door het opzetten van coproducties en internationale tournees.

Het Holland Festival is lid van Amsterdam Festivals.

INTERNATIONAAL

**1 JUNI -
26 JUNI
2013**

HOLLAND FESTIVAL

RF

**BESTEL
WWW.HOLLANDFESTIVAL.NL**

AMSTERDAM

PODIUMKUNSTEN

SNS REAAL FONDS
HOOFDBEGUNSTIGER

